

MASTER

**Snedes in het landschap
de Bosbaan, Amsterdam**

Oude Weernink, C.

Award date:
2011

[Link to publication](#)

Disclaimer

This document contains a student thesis (bachelor's or master's), as authored by a student at Eindhoven University of Technology. Student theses are made available in the TU/e repository upon obtaining the required degree. The grade received is not published on the document as presented in the repository. The required complexity or quality of research of student theses may vary by program, and the required minimum study period may vary in duration.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain

Snede in het landschap

de Bosbaan, Amsterdam

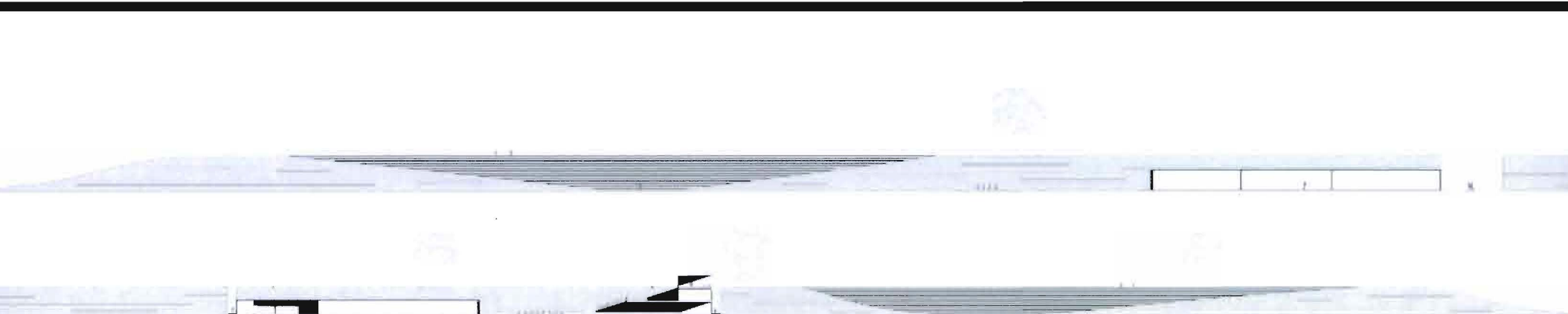
Afstudeerverslag van:

C. Oude Weernink 0521153
Vrijdag 13 november 2009

Afstudeercommissie:

- prof.ir. René van Zuuk
- ir. Ralph Brodruck
- dr. Jacob Voorthuis

Technische Universiteit Eindhoven
Architecture, Building and Planning

In één lange lijn van start naar finish, door korte maar krachtige bewegingen in een lange slanke roeiboot

Samenvatting

De organisatie van de Olympische Spelen 2028 – exact 100 jaren na de Olympische Spelen van 1928 te Amsterdam – zou een evenement van grandeur en prestige voor Nederland betekenen. Steeds meer en meer gaan daarom stemmen op om de Spelen in dat belangrijke jaar 2028 naar Nederland te halen. Een evenement van deze omvang is dan ook een ideaal en momenteel zelfs actueel onderwerp als afstudeeropdracht architectuur. Onder de titel “Masterplan Olympische Spelen 2028” heeft het atelier IJ-as een onderzoek verricht naar de Olympische Spelen 2028 in Nederland, waarvoor de regio Amsterdam als uitgangspunt gekozen is vanwege de uitgebreide infrastructuur (HSL, Schiphol, haven), de diverse aanwezige sportaccommodaties en Amsterdam als symbool voor Nederland.

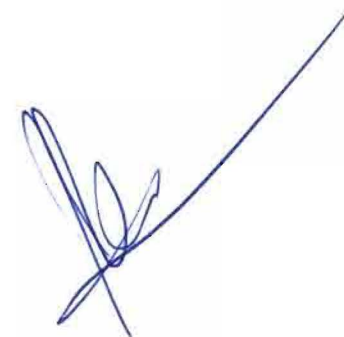
Eén van de Olympische deelgebieden van dit Masterplan is de Olympische Sport-as, die loopt van het oude Olympische stadion, via de Sporthallen Zuid, naar het Amsterdamse Bos met daarin gelegen de Bosbaan (de roeibaan) en het hockeystadion. Na het vooronderzoek door het atelier IJ-as heb ik er voor gekozen om de roeisport op de Amsterdamse Bosbaan individueel uit te gaan werken als afstudeeropdracht. Belangrijk in mijn keuze waren de stedenbouwkundige aspecten die de Bosbaan mij bood.

De Bosbaan is namelijk gelegen in het Amsterdamse Bos, een Bos welke in de dertiger jaren van de 20e eeuw kunstmatig is aangelegd als werkverschaffingsproject. Bosrijk als het Amsterdamse Bos is, lijkt de Bosbaan (de roeibaan) echter als een grove snede uit het landschap te zijn gesneden. Daar komt bij dat de Bosbaan op zich erg onsamenhangend is: diverse losse gebouwen (finishtoren, grand café, botenhuis, OTC, e.d.) die verspreid, individueel ontworpen en onsamenhangend langs de baan gelegen zijn.

Het roeien daarentegen kan in mijn ogen juist als volgt worden beschreven; *In één lange lijn van start naar finish, door korte maar krachtige bewegingen in een lange slanke roeiboort.* Olympisch roeien is juist samenwerken, teneinde een goede teamprestatie neer te zetten. Frappant is dan ook dat de Bosbaan zelf, en vooral ook alle faciliteiten rondom de Bosbaan – ondanks dat deze het roeien faciliteren – allesbehalve samen lijken te werken.

De onderzoeksvraag van het afstudeerproject luidt dan ook als volgt: ***Op welke manier kun je samenhang bij een roeibaan realiseren, zodat je een geheel, een eenheid, maakt van alle elementen en dus van het roeien?***

Met mijn ontwerp ‘Snedes in het landschap’ heb ik een antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. Dit heb ik gedaan door één gebaar rondom het roeien te maken door een snede in het landschap te maken. Daarnaast zorgen een eenduidige oriëntatie en materialisering voor verdere samenhang. Om de snede te visualiseren zijn er twee heuvels rondom de koppen van de Bosbaan opgeworpen die zijn afgesneden. Onder de afgesneden heuvels bevinden zich de faciliteiten voor het roeien.

De gebouwen die in de heuvel zijn geplaatst gaan op in de snede door de aangebrachte gelaagdheid in de snede-aanzichten. Dit om ervoor te zorgen dat de snede een geheel blijft en de gebouwen niet individueel worden benadrukt. Om verdere samenhang te behouden is de gelaagdheid in de snede-aanzichten verder doorgezet in het hele gebouw. Dus niet alleen gelaagdheid in horizontale richting maar ook in verticale richting parallel aan de roeirichting.

Omdat de gebouwen het roeien faciliteren, is ervoor gekozen het roeien als leidraad te nemen bij de oriëntatie van de ruimtes en de richting van de gelaagdheid. Roeien is een horizontaal georiënteerde sport, over een lange roeibaan. Dit horizontale element komt in alle gebouwen terug, waardoor lange ruimtes ontstaan die parallel aan de Bosbaan – maar toch in de heuvels – gelegen zijn.

Belangrijk in het ontwerp zijn vooral de toegangen tot de functies die de gebouwen nu, maar ook na de Olympische Spelen 2028, zullen krijgen. De toegangen tot de gebouwen zijn toegangen tot de snede, tot een andere wereld. Is de toegang enkel voor de roeiers, dan dienen de entrees naar de gebouwen een gesloten (privé) karakter te hebben. Is een ruimte semi-openbaar of zelfs publiekelijk, dan dient de toegang dit ook uit te stralen. Daarom is bijvoorbeeld voor het botenhuis gekozen voor een bredere entree, en is het Grand Café (openbaar) voorzien van een wijde entree.

Om de samenhang en de eenheid rondom het roeien te maken zijn de gebouwen in één gebaar geplaatst; de snede en hebben alle gebouwen in de heuvel dezelfde ontwerpprincipes. Gelijke materialisering, gelijke detaillering, gelijke oriëntatie, gelijke ruimtelijke vormgeving.

Inhoud

Inleiding.....pagina 10

Achtergronden.....pagina 12

Amsterdam IJ-as, Masterplan Olympische Spelen Amsterdam 2028
De Olympische Sport-as
Het Amsterdamse Bos
Roeibanen van tegenwoordig
Onderzoeksvraag

Onderzoek.....pagina 20

Eén gebaar, alles in één
De snede
Oriëntatie
Twee werelden
Materialisering

Ontwerp..... pagina 26

De snede -> heuvels
Gelaagdheid
Verrassingseffect
Faciliteiten rondom de Bosbaan
Toegang tot de faciliteiten
Olympisch Trainingscentrum (OTC)
Grand Café
De finishtoren
Botenhuis
Materialisatie
Detaillering
Tribunes

Reflectie.....pagina 58

Literatuur..... pagina 60

Inleiding

In Nederland wordt momenteel veel nagedacht over de Olympische Spelen van 2028. Er gaan veel stemmen op om de Spelen van 2028 weer naar Nederland te halen, immers precies 100 jaar geleden in 1928 waren de Olympische Spelen ook in Nederland, in Amsterdam. Zo is het NOC-NSF al concrete onderzoeken gestart naar de haalbaarheid van de Olympische Spelen in Nederland in 2028.

De Olympische Spelen is een actueel en bekend evenement; vrijwel iedere Nederlander is er immers van op de hoogte. De Olympische Spelen 2028 is dan ook een ideaal onderwerp voor onze afstudeergroep; het zijn prestigieuze projecten waarbij architecten alles uit de kast moeten halen om Nederland op de kaart te zetten en te presenteren aan de rest van de wereld. Met De Olympische Spelen als onderwerp zal er moeten worden gestart met een algemeen plan voor de Olympische Spelen waarbij we moeten samen werken en vervolgens is er voor iedereen een eigen onderdeel, een sport met bijbehorende faciliteiten, om individueel uit te werken.

Wij zijn hierop gestart met Atelier IJ-as en hebben een eigen visie ontwikkeld; 'Amsterdam IJ-as, Masterplan Olympische Spelen Amsterdam 2028'.

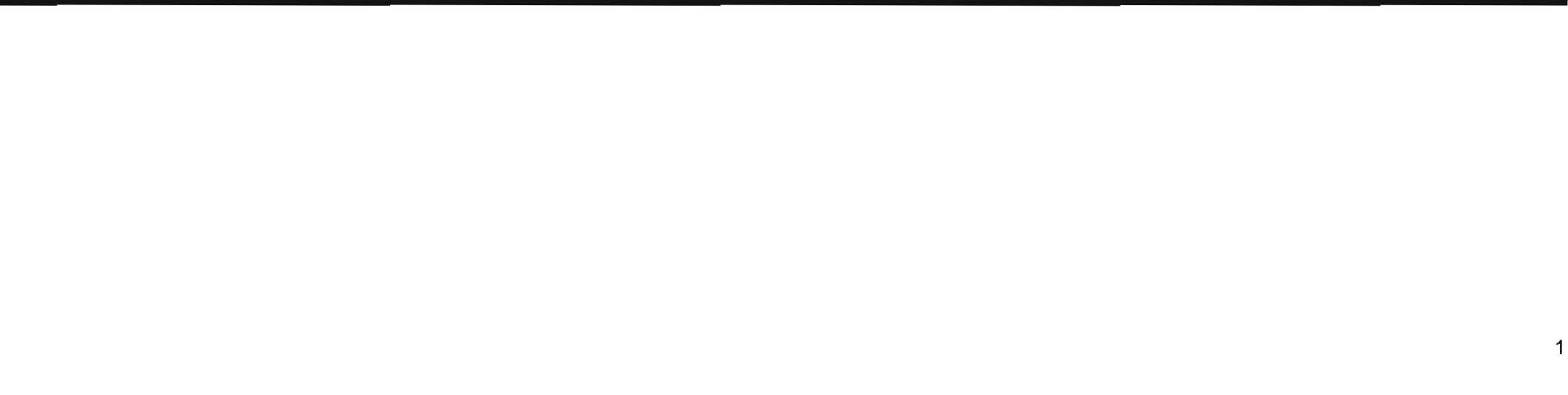
Binnen dit masterplan heb ik ervoor gekozen om de roeibaan van Amsterdam, de Bosbaan, en de bijbehorende faciliteiten te gaan ontwerpen. Ik heb bewust voor deze opgave met een stedenbouwkundige uitdaging gekozen omdat ik het profiel Stedenbouw en Architectuur heb afgerond in mijn Bacheloropleiding en ik altijd al geïnteresseerd ben geweest in stedenbouwkundige opgaven. Er zijn meerdere gebouwen nodig voor het faciliteren van het roeien en het beslaat een uitgestrekt gebied dat ook moet worden ontworpen.

Roeibanen van tegenwoordig, zo ook de huidige Bosbaan, bestaan uit een langgerekt wateroppervlak van ongeveer 2.5 km. met daaromheen een aantal op zichzelf staande objecten, zoals een botenhuis, een finishtoren en een starttoren. De gebouwen rondom de roeibaan staan los van elkaar, worden dikwijls apart van elkaar ontworpen en gebouwd en gaan geen enkele relatie met elkaar aan waardoor alle samenhang rondom het water en het roeien ontbreekt. Dit is heel erg in tegenspraak met het roeien, want bij het roeien gaat het juist om de samenwerking van de ploeggenoten en de harmonie van de roeibewegingen.

De onderzoeksvraag van mijn afstuderen die hieruit volgt is dan ook de volgende:

Op welke manier kun je samenhang bij een roeibaan realiseren, zodat je een geheel, een eenheid, maakt van alle elementen en dus van het roeien?

In dit verslag begin ik met een korte uiteenzetting van het Masterplan; 'Amsterdam IJ-as, Masterplan Olympische Spelen Amsterdam 2028'. Vervolgens ga ik verder met een onderzoek naar de huidige Bosbaan. Daarna worden manieren om samenhang te creëren rondom het roeien besproken en de gemaakte keuzes beargumenteerd. Tot slot wordt het ontwerp; 'Snedes in het landschap, de Bosbaan, Amsterdam' gepresenteerd waarin de, daaraan voorafgaande, onderzochte manieren om samenhang te creëren zijn toegepast.

Achtergronden

Amsterdam IJ-as, Masterplan Olympische Spelen Amsterdam 2028

In het masterplan is voor Amsterdam gekozen om de volgende vier redenen:

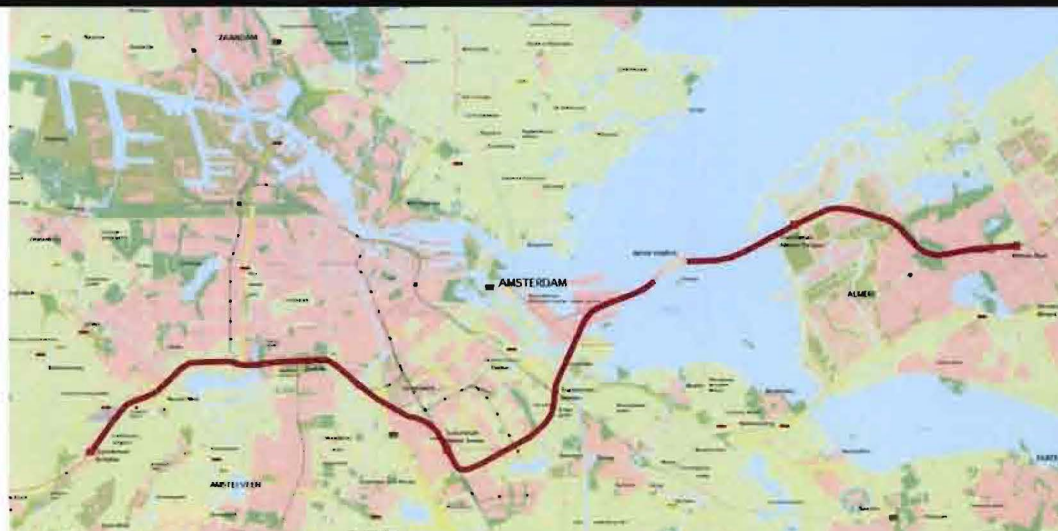
- 100 jaar geleden (1928) vonden de Olympische Spelen reeds in Amsterdam plaats
- Voor veel buitenlandse mensen is Nederland Amsterdam, en Amsterdam Nederland
- Amsterdam heeft al diverse sportaccommodaties op Internationaal en Olympisch niveau
- En tot slot heeft Amsterdam goede internationale verbindingen, zoals de HSL, haven en luchthaven Schiphol

In het masterplan wordt een hoogwaardige openbaarvervoerlijn van Schiphol, via Amsterdam naar Almere centrum aangelegd door het IJ-meer. De huidige infrastructuur tussen Amsterdam en Almere schiet namelijk tekort. De Hollandse Brug is de enige verbinding tussen Amsterdam en Almere en het verkeer staat hier regelmatig vast. We kunnen de Olympische Spelen gebruiken om dit probleem op te lossen.

De lijn zal alle Olympische accommodaties in Amsterdam met elkaar moeten gaan verbinden en zo van de Spelen een geheel moeten maken. Om dat te kunnen verwezenlijken moet de lijn ook gaan fungeren als een Olympisch icoon in Amsterdam. Mede om deze reden is gekozen voor een magneetzwefbaan. Deze heeft een opvallend uiterlijk en kan zodoende fungeren als een icoon, en is verder gebruiksvriendelijk, duurzaam, snel, frequent en heeft voldoende capaciteit. De openbaar vervoer lijn zal er verder voor zorgen dat een deel van de infrastructuurproblemen tussen Amsterdam en Almere worden opgelost.

Aan deze openbaarvervoerlijn door Amsterdam ontstaan drie concentratiegebieden met Olympische accommodaties: 'de Olympische Sport-as' bij het Amsterdamse Bos, 'het Olympische Park' in het IJ-meer en 'Almere Pampus' aan het einde van de lijn. (Voor een uitgebreide beschrijving van het plan zie 'Amsterdam IJ-as, Masterplan Olympische Spelen Amsterdam 2028')

Magneetzwefbaan door Amsterdam met daaraan alle Olympische accomodaties

De Olympische Sport-as

De Olympische Sport-as loopt van het oude Olympische stadion, via de Sporthallen Zuid, naar het Amsterdamse Bos met daarin gelegen de Bosbaan (de roeibaan) en het hockeystadion. Van de drie Olympische gebieden heeft dit gebied de meest directe verbinding met de stad Amsterdam.

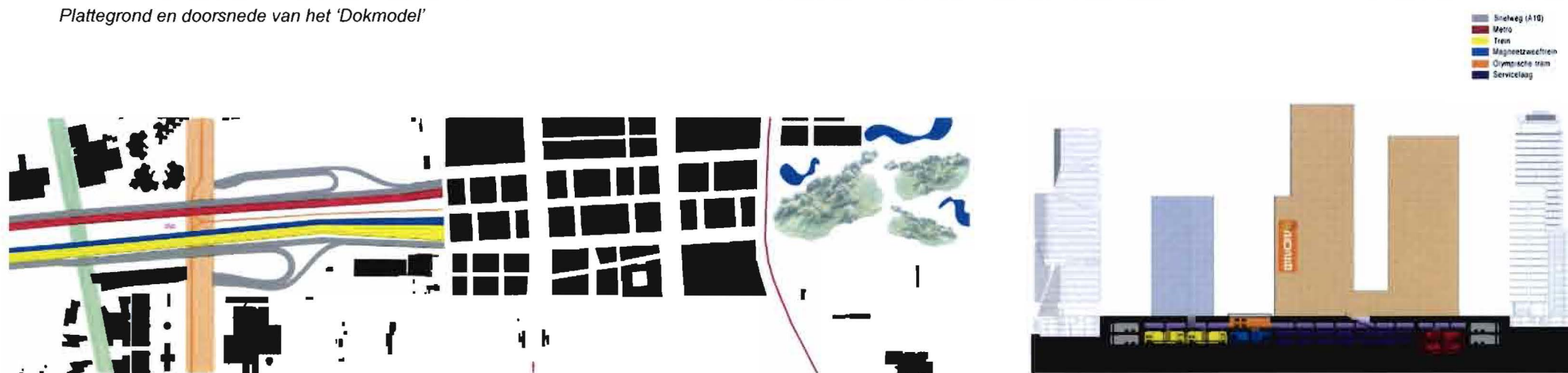
Om de Olympische Sport-as als as te kunnen ervaren kan een zichtbare en heldere OV-verbinding het idee van een as zichtbaar maken en ervoor zorgen dat ook na de Spelen deze Olympische Sport-as een drukbezocht sport- en recreatiegebied blijft.

Het gebied moet daarom onderdeel worden van het infrastructurele netwerk van Amsterdam. In de huidige plannen van de gemeente Amsterdam wil men een groot gedeelte van de Zuidas ondergronds maken waardoor de stedelijke ontwikkelingen boven deze as de ruimte krijgen. Het meest actuele plan hiervoor is het 'Dokmodel'. In het Dokmodel worden de A10-Zuid en de sporen tussen de Amstelbrug en Schinkelbrug ondergronds aangelegd, in een tunnel van 1.200 meter lengte. In deze tunnel komt dus de gehele infrastructuur; auto, trein en metro. Daarboven komt een mix van kantoren, woningen, voorzieningen en openbare ruimten en groen. Deze grote investering is mogelijk door de oprichting van een publiek private onderneming. In de indicatieve planning van het Dokmodel zou het totaal in 2023 opgeleverd moeten worden. De Zuidas is het grootste 'sleutelproject'. Een sleutelproject is van nationale betekenis voor de ontwikkeling van de HSL. Met de komst van de HSL en de Noord/Zuidlijn (metro) wordt station Amsterdam Zuid het vijfde OV-knooppunt van Nederland.

In het stedenbouwkundige plan voor de Olympische Sport-as is aangesloten op een aangepast Dokmodel van de gemeente Amsterdam. Er wordt een tramverbinding gerealiseerd die de Zuidas, en dus het nieuwe station Amsterdam Zuid, met de Olympische Sport As gaat verbinden. Deze tram rijdt dan eerst evenwijdig aan de magneetweefbaan richting het westen tot aan de Amstelveenseweg, om vervolgens over deze weg via het Olympisch Stadion, de Bosbaan en het hockeycomplex te ontsluiten. De tramlijn is een structureel element voor de Sport-as. Dit is een duidelijk zichtbaar systeem, kan over de weg of busbaan lopen en is tevens een vertrouwd verschijnsel in Amsterdam.

Daarnaast biedt de huidige museumtramlijn de mogelijkheid tijdens de Spelen als as voor het langzame verkeer te dienen. Hiernaast kan tevens een 'shortcut' voor voetgangers en fietsers gecreëerd worden tussen het gebied rond het Olympisch Stadion en het Amsterdamse Bos. De museumtram kan gedurende de Spelen blijven rijden als extra vermaak van bezoekers van de Spelen en als versterking van deze as voor langzaam verkeer.

Plattegrond en doorsnede van het 'Dokmodel'

*Trambaan over de Amstelveenseweg
Langzame as met museumtramlijn*

Situatie van de nieuwe Olympische Sport-as

Het Amsterdamse Bos

Het Amsterdamse Bos huisvest de huidige roeibaan (Bosbaan). Dit kunstmatig aangelegde bos aan de Olympische Sport-as biedt tal van mogelijkheden voor ontspanning, recreatie en sport. Het bos is in de jaren '30 aangelegd in het kader van de werkverschaffing. Amsterdam kampte met een hoge werkloosheid en met de leuze *'vijf jaar werk voor duizend man'* is men begonnen met het aanleggen van het Amsterdams Bos.

Het bos - voornamelijk het gebied rond de heuvel - heeft veel kenmerken van een Engelse tuin. Het bos is heuvelachtig, heeft verrassende doorkijken en gras wordt afgewisseld met boomgroepen. Andere opvallende kenmerken van het Amsterdamse Bos zijn de honderdzestien bruggen. Door de combinatie van veel water en het concept 'gaan en staan waar je maar wilt' dienden er een groot aantal bruggen aangelegd te worden.

In het bestemmingsplan komt het oorspronkelijke concept van het bos nog steeds tot uitdrukking. Het Amsterdamse Bos biedt nu mogelijkheden voor recreatie en sport, een natuurgebied en is de belangrijkste groenvoorziening voor de woonwijken Randwijck, Elsrijk, Patrimonium, Oude Dorp en Bovenkerk. Dit moet in stand worden gehouden en waar mogelijk versterkt worden. Er zijn beperkte bouw mogelijkheden in de bestemmingen "natuur en recreatie" en "sportvoorzieningen".

Het Amsterdamse Bos is tegenwoordig nog steeds wat men het bij ontwerp in de jaren '30 voor ogen heeft gehad: een bos voor de bewoners van Amsterdam, een bos waar men kan ontspannen, recreëren en sporten.

Uit voorgaand masterplan en stedenbouwkundig plan voor de Olympische Sport-as volgen een aantal randvoorwaarden die van belang zijn bij het Olympische ontwerp van de Bosbaan:

- Zichtlijnen: het Amsterdamse Bos is destijds ontworpen volgens de principes van de Engelse landschapstuin. Het concept van het bos zal in de nieuwe situatie gehandhaafd moeten blijven, zodat de sportlocaties daadwerkelijk onderdeel van het bos worden.
- Stedenbouwkundige structuur: de sportlocaties moeten, volgens het bestemmingsplan, passen in de bosrijke omgeving van het Amsterdamse Bos. De sportvoorzieningen moeten dus ontworpen worden in een parkachtige context en hier ook op aansluiten.
- Maximale bebouwingshoogtes: voorgaande randvoorwaarde laat weinig ruimte voor hoogbouw.
- Architectuur en beeldkwaliteit: de sportaccommodaties liggen als losse, autonome complexen in het Amsterdamse Bos. Hierdoor kunnen ze, onder de gestelde randvoorwaarden, een eigen karakter en uitstraling hebben. Zodoende wordt elke accommodatie herkenbaar door zich in architectuur, structuur en materialisering te onderscheiden van de andere accommodaties.

Het Amsterdamse Bos

Roeibanen van tegenwoordig

Voor vergelijkend onderzoek heb ik naar de volgende roeibanen gekeken: Eton Dorney - roeibaan voor de Olympische Spelen van London 2012, Shunyi Olympic Rowing and Canoeing Centre van Beijing 2008, Schinias Olympic Rowing and Canoeing Centre van Athene 2004 en tot slot naar Sydney 2000 met het International Regatta Centre.

Al deze banen lijken ontzettend veel op elkaar. Zoveel zelfs dat je ze zo met elkaar zou kunnen verwisselen. Dit komt natuurlijk voor een groot deel door de vaste posities van het vaste programma rondom een roeibaan. Elke roeibaan heeft bij de start van de baan een starttoeren en een plaats voor de aligneur, daarnaast staan er bij de finish een finishtorens, tribunes en een boothuis.

De grootste overeenkomst die al deze roeibanen hebben is het gebrek aan samenhang. De gebouwen staan los van elkaar, worden dikwijls apart van elkaar ontworpen en gebouwd en gaan geen enkele relatie met elkaar aan waardoor alle samenhang met het water en het roeien ontbreekt. Het fraaiste voorbeeld is de roeibaan van Beijing, welke geheel nieuw aangelegd is voor de Olympische Spelen van 2008. Er was voor de Spelen een kale vlakte en er is een geheel nieuw roeicomplex ontworpen. Desondanks ontbreekt zelfs hier de samenhang. De gebouwen zijn tegelijkertijd ontworpen, hebben dezelfde materialisering en nog steeds zie je weinig samenhang, maar alleen enkele losse objecten rond de roeibaan.

Een belangrijke reden voor het ontbreken van de samenhang tussen de gebouwen is natuurlijk het relatief geringe oppervlak dat de gebouwen beslaan ten opzichte van het immense wateroppervlak dat nodig is voor het roeien. Een roeibaan heeft 8 banen met een breedte van 13,5 meter, 108 meter totaal, en een lengte van ongeveer 2,5 kilometer.

Het ontbreken van samenhang rondom het roeien is echter heel erg in tegenspraak met het roeien zelf. Bij het roeien gaat het juist om de samenwerking van de ploeggenoten en de harmonie van de roeibewegingen. Met het team in gelijke bewegingen zo snel en efficiënt mogelijk van start naar finish.

Onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag van mijn afstuderende die hieruit volgt is dan ook de volgende: ***Op welke manier kun je samenhang bij een roeibaan realiseren, zodat je een geheel, een eenheid maakt van alle elementen en dus van het roeien?***

Roeibaan Eton Dorney voor de Olympische Spelen London 2012

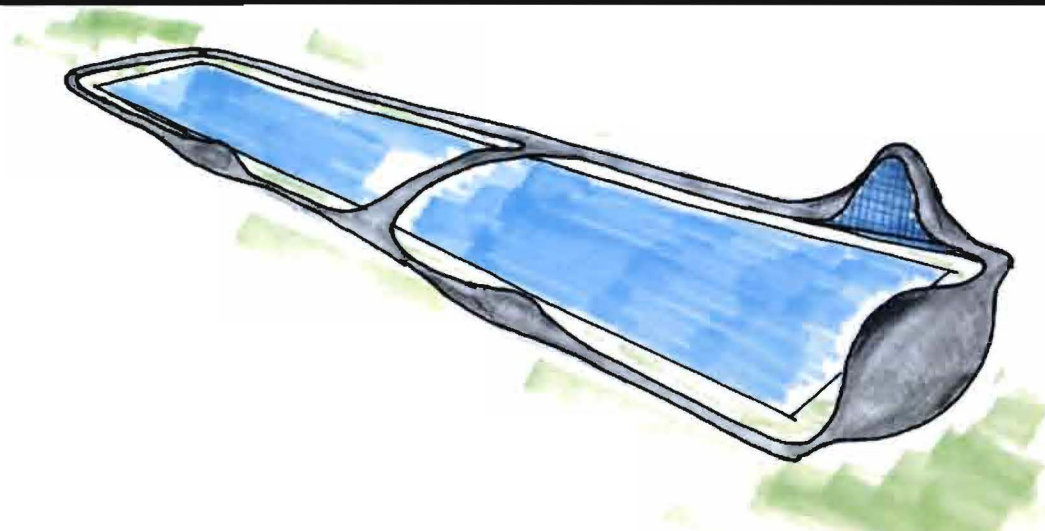

*Shunyi Olympic Rowing
and Canoeing Centre van
Beijing 2008*

Een gebaar rondom de roeibaan

Onderzoek

Eén gebaar, alles in één

De meest duidelijke manier om samenhang rondom de roeibaan te creëren is door alle losse elementen, alle faciliteiten, letterlijk met elkaar te verbinden. Dus om één gebouw rondom de roeibaan te maken i.p.v. losse gebouwen. Zo krijg je een visuele samenhang rondom het roeien. Echter de moeilijkheid zit hem in de lengte van de roeibaan. Als je één gebouw rondom de roeibaan zou willen ontwerpen heb je héél véél vierkante meters functie nodig, veel meer dan dat nodig is voor het faciliteren van het roeien.

Het toevoegen van andere functies zou dit probleem kunnen oplossen. Echter voor de Bosbaan is het geen optie. Ten eerste schrijft het bestemmingsplan van het Amsterdamse Bos het volgende voor: "Op dit moment wordt er een terughoudend beleid gevoerd ten aanzien van bebouwing in het bos". Er zijn beperkte bouwmogelijkheden in de bestemmingen "natuur en recreatie" en "sportvoorzieningen". Daarnaast zouden andere functies rond de roeibaan de samenhang en eenheid rondom het roeien verstoren. Het 'eigen' gevoel van de roeiers wordt immers aangetast door een totaal andere gebruikersgroep. De Bosbaan zou dan niet meer enkel voor de roeiers zijn.

Het ontwerp moet dus één gebaar worden rondom de roeibaan waarin alle faciliteiten en bijbehorende gebouwen voor het roeien zijn ondergebracht.

De snede

Wanneer men het Amsterdamse Bos vanuit de lucht bekijkt ziet men heel duidelijk dat de Bosbaan een snede in het landschap is. De waterstructuur, de infrastructuur en de landschappelijke structuur van het Amsterdamse Bos zijn weggevaagd ter plekke van de Bosbaan, en zijn op geen enkele plaats aangepast aan de Bosbaan. Nergens in het ontwerp van het Amsterdamse Bos lijkt rekening te zijn gehouden met de Bosbaan. Paden, waterlopen, de gehele structuur is afgesneden om plaats te maken voor de Bosbaan i.p.v. te zijn aangepast aan de Bosbaan.

Met deze snede in het landschap kun je op twee manieren omgaan. Of je wilt de snede in het landschap verbergen en verdoezelen, of je grijpt het gegeven van de snede aan als een uitgangspunt voor je ontwerp en je gaat dit verduidelijken en versterken.

Mijn motto is altijd; "als je iets niet hetzelfde kunt maken en je moet genoeg nemen met 'bijna' maar net niet; dan kun je er beter dwars tegenin gaan en het contrast aanbrengen". Of in dit geval: als je de Bosbaan geen onderdeel kunt laten zijn van de structuur van het Amsterdamse Bos, als je de Bosbaan niet kunt verdoezelen; dan moet je de Bosbaan maar echt uit het Amsterdamse Bos snijden en het contrast aangaan.

De Bosbaan kun je geen onderdeel laten zijn van de structuur van het Amsterdamse Bos vanwege de te grote verschillen. Bijvoorbeeld verschil in schaal: De schaal van de Bosbaan is veel groter dan de schaal van overige objecten in het Amsterdamse Bos. De maten van de huidige Bosbaan zijn 2200 meter lang en 118 meter breed. De oppervlakte van de vijver bijvoorbeeld - met de op één na grootste maten in de structuur van het Amsterdamse Bos - zijn 360 meter x 235 meter. Dus de breedte maar van de Bosbaan past in de structuur van het Amsterdamse Bos, echter de lengte maat is zo groot en uit verhouding met de overige maten in het bos dat je dat nooit passend krijgt. De Bosbaan zal nooit op kunnen gaan in de structuur van het Amsterdamse Bos. Deze maat zal altijd de uitzondering blijven. Tevens past de vorm van de Bosbaan; rechthoekig en lang, niet tussen de compacte en ronde vormen van het Amsterdamse Bos. Men zal de Bosbaan altijd als een 'litteken' in het landschap blijven zien door de te grote en vreemde vorm. Ook wanneer je gaat proberen om de Bosbaan op te laten gaan in de structuur van het Amsterdamse Bos, door bijvoorbeeld te proberen de lange rechte lijn op te delen in kleinere delen die afgerond zijn wat betreft vorm.

Omdat we de Bosbaan niet kunnen verdoezelen, kunnen laten opgaan in de structuur, moeten we de snede laten opvallen en versterken. Ik ga daarom een snede in het Amsterdamse Bos creëren en in die snede realiseer ik de Bosbaan. Door letterlijk een snede in het landschap vorm te gaan geven en daarbinnen alle benodigde faciliteiten voor het roeien te plaatsen creëer je een eenduidig gebaar en samenhang.

De snede in het Amsterdamse Bos is vanuit vogelvlucht goed te zien, echter wanneer je in het Bos rond loopt is het minder duidelijk dat de Bosbaan uit het Amsterdamse Bos is gesneden. Het is daarom zaak om met het ontwerp de snede te laten zien en te laten ervaren. Wanneer je dat doel bereikt hebt; de snede hebt vormgegeven en je plaatst alles wat met het roeien te maken heeft (alle faciliteiten) in deze snede, dan heb je één gebaar gemaakt dat voor eenheid rondom het roeien zorgt.

Het Amsterdamse Bos mét Bosbaan en zonder Bosbaan

De Bosbaan in het Amsterdamse Bos

Oriëntatie

Het roeien kan als volgt worden beschreven; in één lange lijn van start naar finish, door korte maar krachtige bewegingen in een lange slanke roeiboot. Roeien wordt dus gekenmerkt door lange lijnen en horizontaliteit. Deze kenmerken moeten terug komen in de gebouwen zodat de gebouwen een afspiegeling zijn van de roeisport en zodoende met elkaar verbonden worden. De oriëntatie van de Bosbaan, de richting die het aangeeft, is zo overweldigend aanwezig door de verhouding en afmetingen ervan dat deze oriëntatie niet ongedaan kan worden gemaakt of worden verdoezeld. Je kunt niet om de richting van de Bosbaan heen. Om samenhang en eenheid te creëren tussen de gebouwen en de roeibaan zelf, zullen de gebouwen voor het roeien dezelfde oriëntatie moeten aannemen als de Bosbaan.

Twee werelden

Om de snede te benadrukken is het noodzakelijk om binnenin de snede een geheel andere wereld, een geheel andere sfeer te creëren dan buiten de snede. Wanneer men de snede betreedt moet men zich er direct van bewust worden dat de omgeving anders is, dat de sfeer anders is dan in de rest van het Amsterdamse Bos. Immers de Bosbaan is een stuk dat uit het Amsterdamse Bos is gesneden. Het grootste verschil zal al zijn dat er in de snede voornamelijk water zit i.p.v. zand/land. Maar het ontwerp zal er vooral met materialisatie, vormgeving en maatvoering voor moeten zorgen dat de sfeerverandering duidelijk merkbaar is voor de mensen.

Materialisering

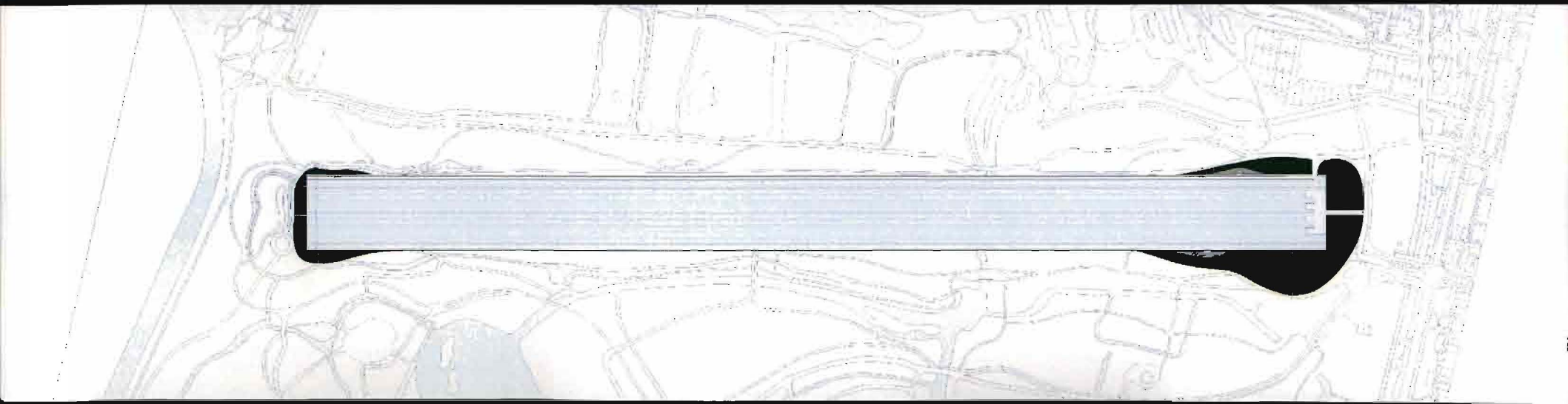
Twee totaal verschillende gebouwen kunnen door dezelfde materialisering een eenheid vormen. Een identieke materialisering van gebouwen zorgt ervoor dat de gebouwen onderdeel zijn van dezelfde groep. Net zoals mensen worden gegroepeerd door overeenkomsten in uiterlijk. Maar juist wanneer je elk gebouw een aparte materialisering zou geven benadruk je de individualiteit van het gebouw en ontkracht je de eenheid die ik rondom het roeien wil creëren. Daarom is eenheid in materialisering absoluut noodzakelijk.

Roeien wordt gekenmerkt door lange horizontale lijnen

5

De twee heuvels rondom de koppen van de Bosbaan

Ontwerp

De snede → heuvels

Om de snede in het landschap te visualiseren en te laten ervaren zijn er heuvels opgeworpen in het landschap rondom de start- en finishlijn van de Bosbaan. Deze zijn op de grenzen met het water afgesneden waardoor de waterkant van de roeibaan een snedevlak van de heuvel wordt.

Door binnenin de snede in het Amsterdamse Bos alles wat met het roeien te maken heeft te plaatsen maak je één gebaar, één geheel van het roeien. Zodra je de snede betreedt kom je in de wereld van het roeien, zo is mijn visie.

Hierdoor is het idee ontstaan om de gebouwen in de heuvels te plaatsen aan het water, en de betreding van de gebouwen vanuit de snede te laten plaatsvinden. Op deze manier worden de gebouwen een onderdeel van de snede en behoren ze bij het roeien.

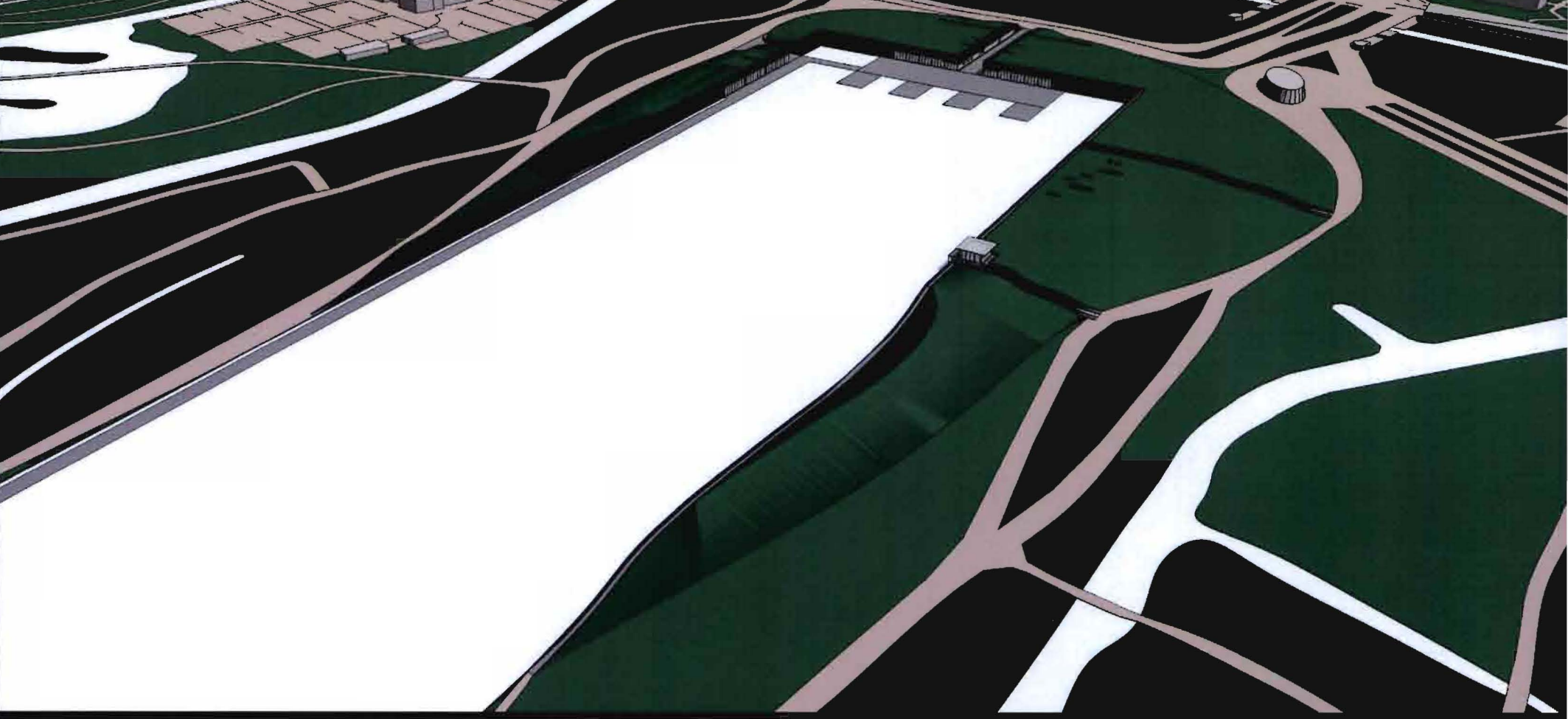
De positionering van de heuvels wordt dan afhankelijk van de positie van de gebouwen langs de roeibaan. De gebouwen van het roeien staan op vaste plaatsen. De starttoren staat aan de korte kant bij de startlijn. De plaats voor de aligneur is ter hoogte van de startlijn. De finishtoren staat ter hoogte van de finishlijn. Enkel de posities van het huidige restaurant, het botenhuis en het trainingcentrum voor de Olympische roeiers staan niet vast. Echter i.v.m. de ligging van de Bosbaan in het Amsterdamse Bos zullen deze faciliteiten bij de finish van de Bosbaan moeten komen. De finish ligt namelijk aan de kant van de openbare weg, de Amstelveenseweg, en daarmee nabij het openbaar vervoer. De startlijn van de Bosbaan ligt bijna aan het andere uiteinde van het Amsterdamse Bos. Ver weg van de openbare weg, openbaar vervoer, ver van het centrum. Om bereikbaar te blijven moeten deze functies geplaatst worden rondom de finish.

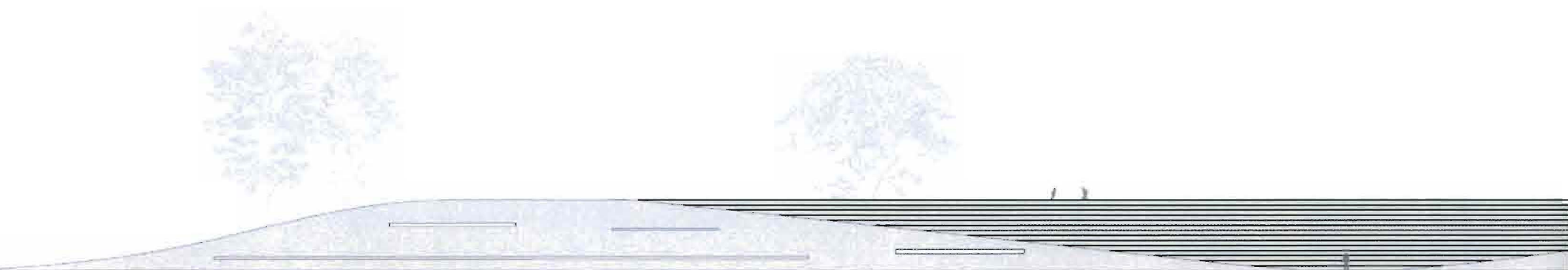
Tussen de start en finish gebeurt er vrijwel niets. De roeiboten worden op vaste punten getimed, eerst om de 100 meter vervolgens bij 500, 1000, 1500 en tot slot 2000 meter. Op deze punten staan momenteel kleine hutjes met timingapparatuur, maar ik verwacht dat deze – met de komst van GPS en satelliet timing – in 2028 geheel overbodig zijn. Verder staan aan de 2.200 meter lange roeibaan geen gebouwen. De heuvels moeten, om ruimte te maken voor de gebouwen, aan de uiteinden van de Bosbaan worden geplaatst.

Vervolgens moest een keuze gemaakt worden tussen een heuvel per gebouw of een grote heuvel aan elk uiteinde van de baan. Mijns inziens benadrukt een heuvel per gebouw de individualiteit van het gebouw, terwijl een grote heuvel voor meerdere gebouwen de gebouwen juist met elkaar verbindt. De keuze voor twee grotere heuvels – één aan elk einde van de Bosbaan – past uitstekend in het landschap van het Amsterdamse Bos. De twee heuvels komen namelijk, wat betreft grootte, overeen met een bestaande heuvel die al in het Amsterdamse Bos ligt. Hiermee sluit het idee aan op de geldende vereisten.

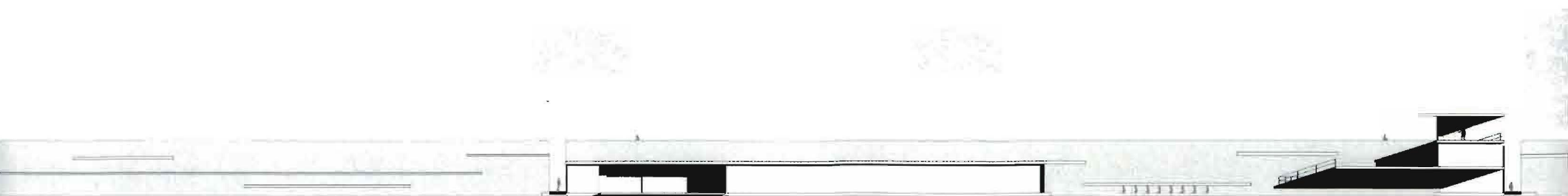

De afgesneden heuvel ter plaatse van de finish

In de aanzichten is de gelaagdheid goed zichtbaar

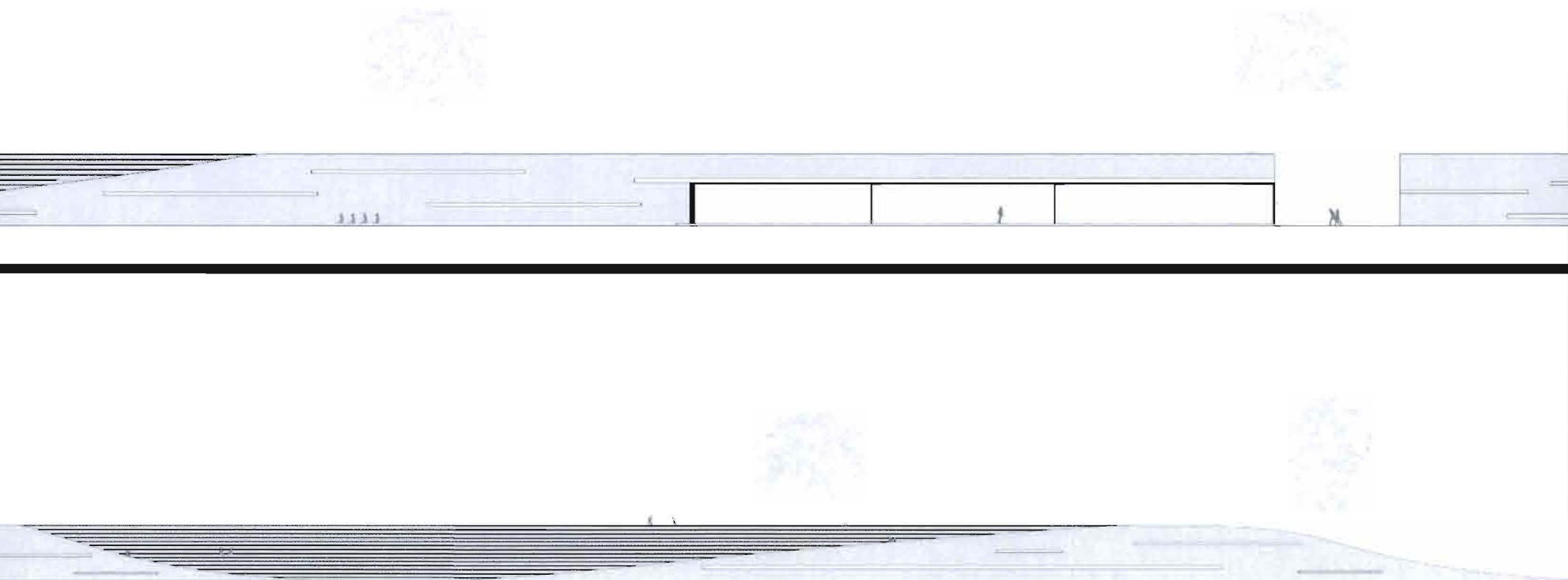

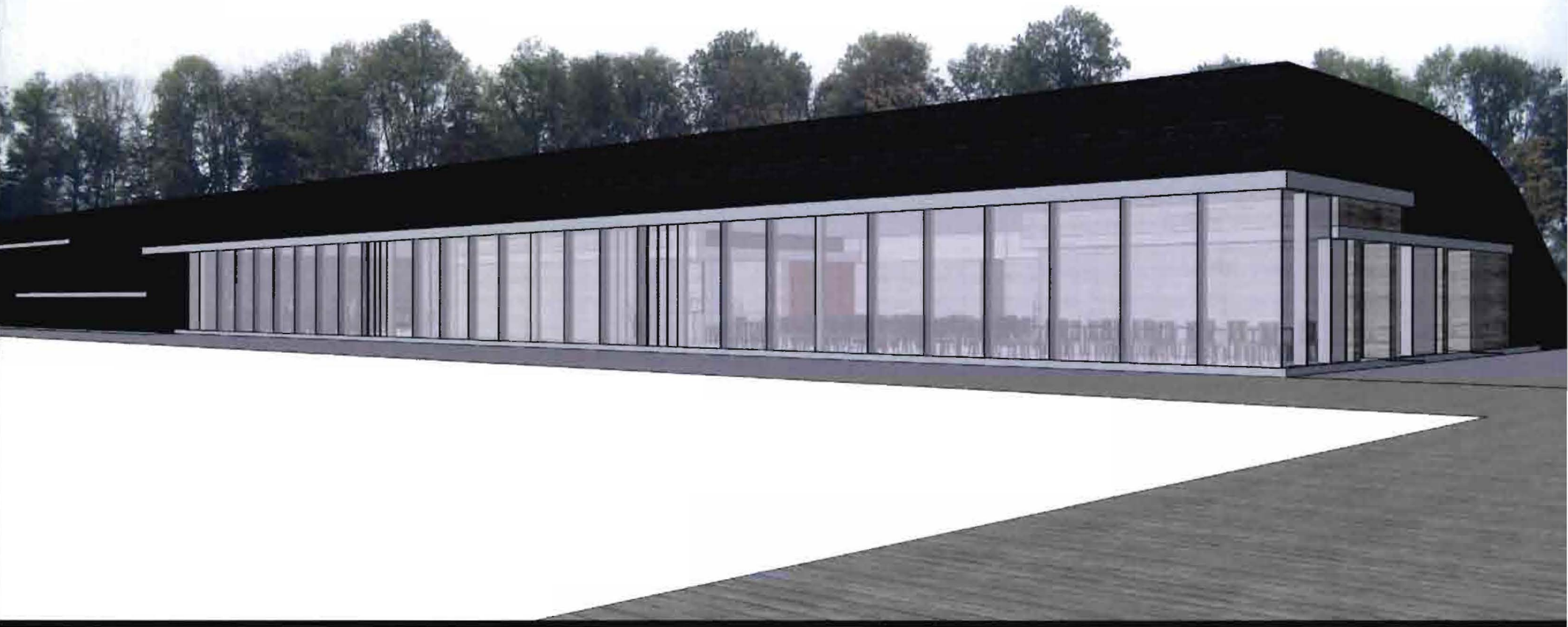
Gelaagdheid

Door de heuvels af te snijden worden de gebouwen zichtbaar in de snede. De gebouwen moeten in deze snede niet heel opvallende elementen worden. De aanzichten van de gebouwen moeten opgaan in het aanzicht van de snede. Dit om de individualiteit van elk gebouw te niet te doen en de eenheid te stimuleren.

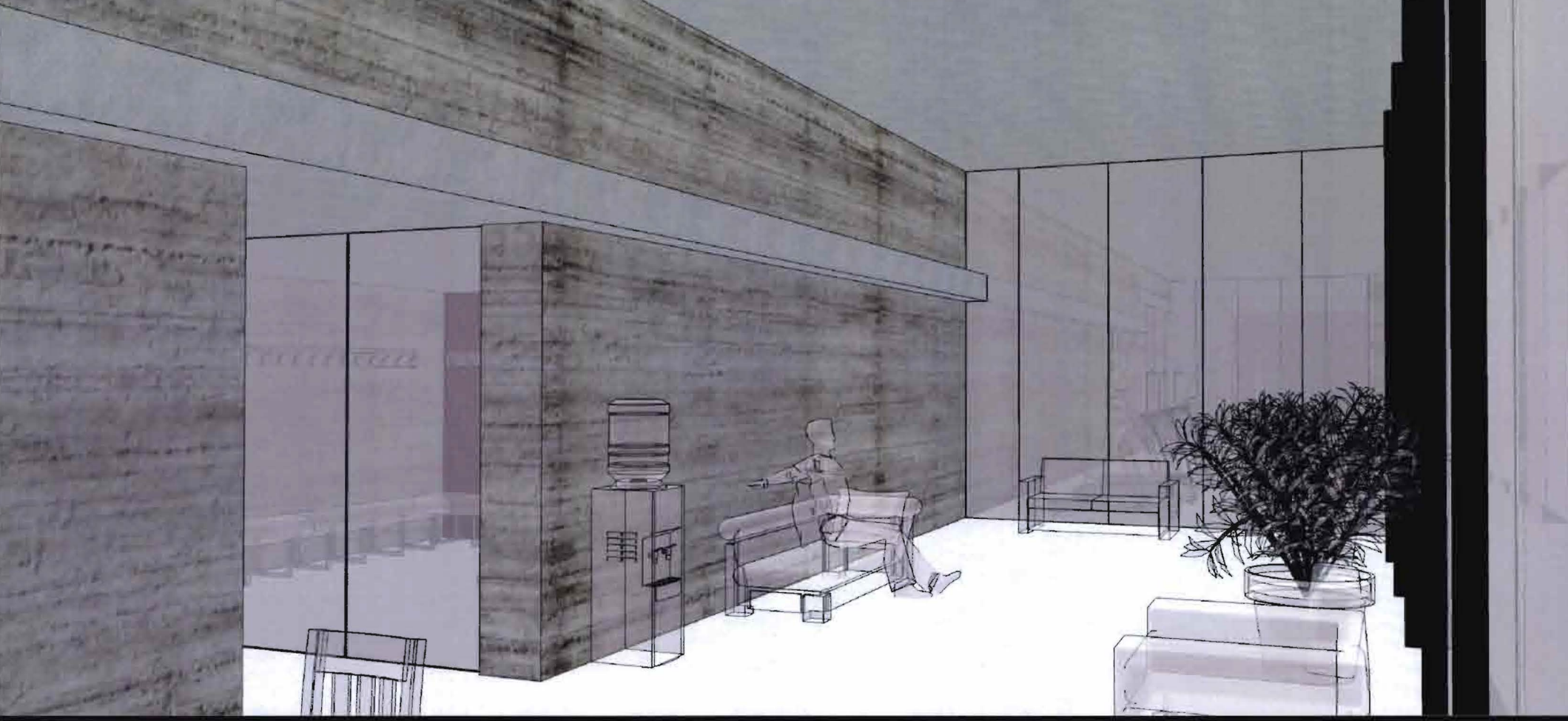
Daarom maken de sneden de gelaagdheid van de heuvel binnenin zichtbaar. In de aanzichten van de snede ziet men grove lagen, alsof er dikke horizontale schijven zijn afgesneden. Tussen enkele van deze lagen zijn de gebouwen voor het roeien geplaatst, deze zijn net als de heuvels waarin ze liggen afgesneden ter plaatse van de waterkant. Op deze manier worden de gebouwen opgenomen in de structuur van de heuvel tussen de lagen en blijft de eenheid rondom de roeibaan behouden.

Om de eenheid in het ontwerp en de gebouwen door te trekken is de gelaagdheid niet alleen gebruikt in de aanzichten met horizontale schijven en bijbehorende verschillende hoogtes, maar is de gelaagdheid ook in de plattegronden en oriëntatie van de ruimten door gezet. Alle ruimten liggen parallel aan de Bosbaan en de betreding van de ruimten gebeurt ook in de roeirichting. De ruimten die parallel aan de Bosbaan liggen worden van elkaar gescheiden door wederom dikke schijven.

Horizontale gelaagdheid in beide aanzichten

Vershil in plafondhoogten waardoor gelaagdheid ontstaat

Verrassingseffect

Het landschap van het Amsterdamse Bos moet doorlopen tot aan de snede. Binnenin de snede wordt dan een andere wereld, die van het roeien gemaakt. Dit om aan iedereen duidelijk te maken dat binnenin de snede het roeien plaatsvindt en dat binnenin de snede de wereld van het roeien ligt.

Het landschap in het Amsterdamse Bos heeft veel kenmerken van de Engelse Landschapstuin. Het bos is heuvelachtig, heeft verrassende doorkijken en gras wordt afgewisseld met boomgroepen. Om in deze sfeer te blijven moet de snede in het landschap een verrassing blijven tot aan de rand van de afgesneden heuvel en niet bijvoorbeeld voorbaat al worden verraden door een hek.

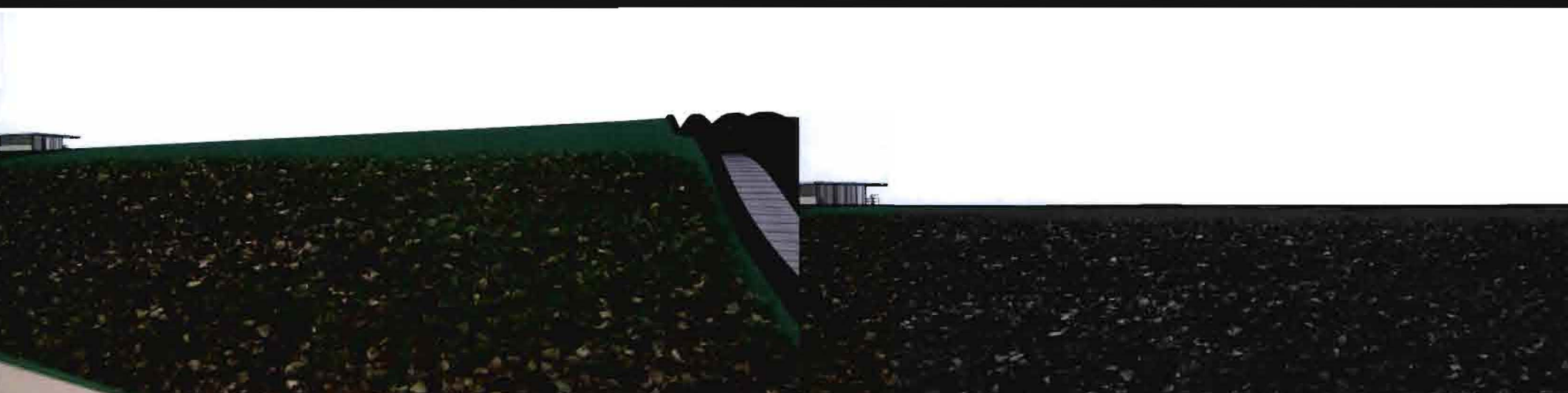
Om de ervaring van de snede voor de mensen in het Amsterdamse Bos zo groot mogelijk te laten zijn is ervoor gezorgd dat er geen hekken langs de snede staan. Hekken zorgen ervoor dat de snede al wordt verraden voor je aan de rand bent. Hierdoor wordt het verrassingseffect teniet gedaan en wordt de ervaring minder indrukwekkend.

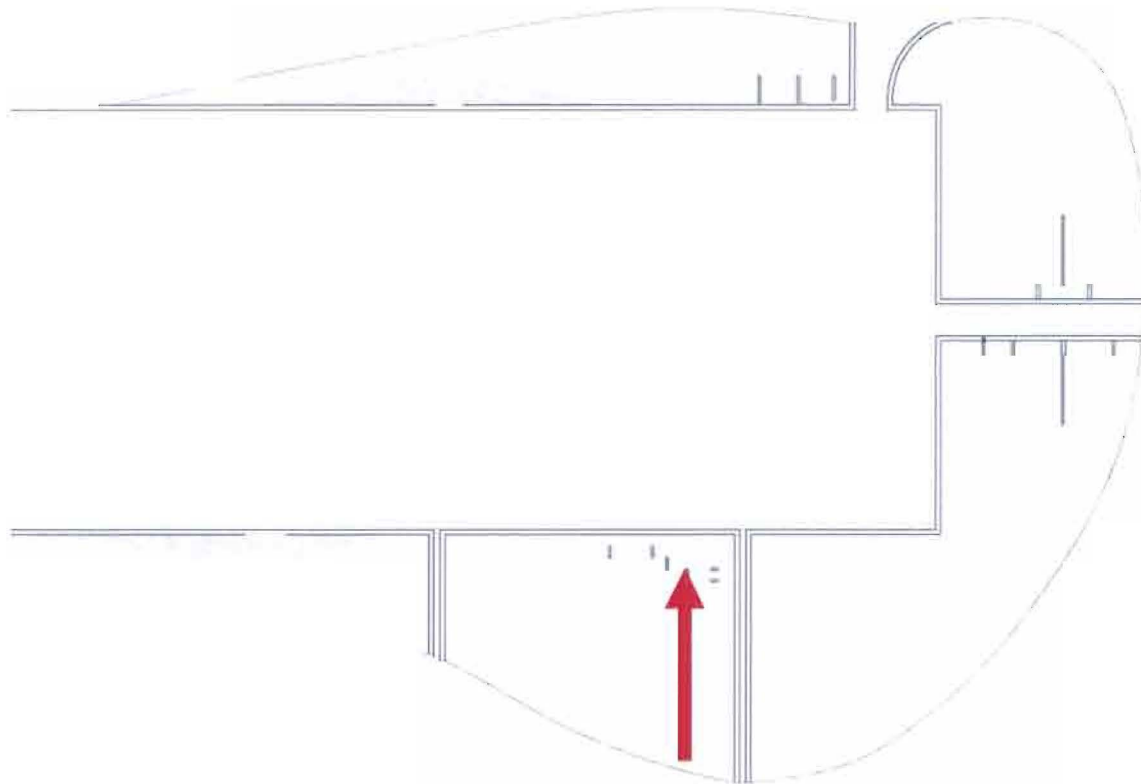
Er is echter valbeveiliging nodig ter plaatse van de snede. Daarvoor zijn verdiepte wandelpaden langs de snede rand ontwikkeld. Deze paden zorgen aan de snede rand voor de benodigde valbeveiliging van één meter en voorkomen hekken die de snede in het landschap verraden. Op deze manier is er een valbeveiliging, is er tegelijkertijd een plek om naar het roeien te kijken met perfect overzicht en is een wandelpad langs het water ontworpen. Mensen kunnen nu de heuvel oplopen tot aan de rand zonder zich er bewust van te zijn dat de Bosbaan er ligt. Aan de rand van de afgesneden heuvel wordt de uitgesneden Bosbaan dan plots zichtbaar.

De mensen die rondlopen in het Amsterdamse Bos en de heuvel oplopen mogen echter best worden geprikkeld. Er mogen best een paar hints worden gegeven dat er zich iets afspeelt onder de heuvels zodat de mensen nieuwsgierig worden. Als ze vervolgens bij de snede aankomen zullen ze in de aanzichten zien dat er gebouwen onder hun liggen.

In eerste instantie had ik het idee om de hoeken van de onderliggende gebouwen boven de heuvel uit te laten steken. Dit zou echter te veel verraden, mensen trekken in gedachten de wanden door en vormen zich een te duidelijk beeld van de onderliggende gebouwen. Dit verzwakt het verrassingseffect aan de rand te veel. Met behulp van schetsmaquettes is het tipje van de sluier uiteindelijk gecombineerd met extra daglichttoetreding in de vorm van daklichten. De daklichten komen dus op de heuvel aan de oppervlakte en geven aan dat er zich dus iets onder de heuvel afspeelt. Het prikkelt de mensen en het antwoord volgt dus aan de snede.

Men loopt de heuvel op en de Bosbaan is geheel niet te zien. Tot aan de rand, daar wordt de uitgesneden Bosbaan plots zichtbaar

Faciliteiten rondom de Bosbaan

De gebouwen voor het roeien zijn voornamelijk gelegen rondom de startlijn en de finishlijn. Tussen de start en finish, een lengte van 2 kilometer, staan nu nog enkel een paar kleine timinghutjes met apparatuur om de roeiboten te timen. Bij de startlijn zijn een starttoren aanwezig en een plek voor de aligneur (degene die controleert of de roeiboten allemaal op een lijn in het water liggen voor de start). De meeste faciliteiten liggen voornamelijk bij de finish van de roeibaan. Zoals de finishtoren waarin de jury plaatsneemt tijdens de wedstrijden, de pers en de wedstrijdleiding. Het botenhuis ligt in verband met bereikbaarheid ook aan de finishkant van de bosbaan. Het botenhuis is, zoals de naam eigenlijk al zegt, de opslag voor de roeiboten. Dan is er nog het Olympisch Trainingscentrum (OTC), waarin door de Olympische roeiers wordt getraind. En tot slot is er nog het huidige grand café de Bosbaan aan de Bosbaan. Deze zal ook weer een plek aan de Bosbaan moeten krijgen en in verband met de bereikbaarheid zal het Grand Café aan de finishkant gelegen zijn. Dit gebied rond de finish, met de genoemde belangrijke faciliteiten, is in het ontwerp dan ook verder uitgewerkt.

Toegang tot de faciliteiten

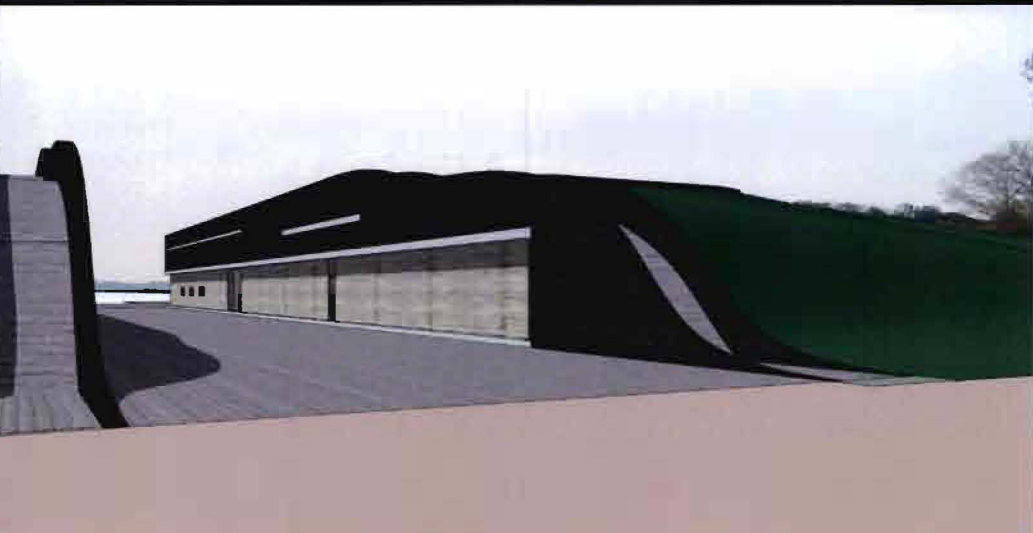
De finish toren en het OTC zijn privé, enkel toegankelijk voor Olympische sporters, trainers, juryleden, wedstrijdleiding, etc. Het botenhuis is semiprivé en het restaurant is publiek. Dit vraagt om verschillende manieren van toetreding tot de gebouwen. De gebouwen moeten onderdeel zijn van de snede en niet van het landschap, daarom moet men de gebouwen vanuit de snede betreden. Voordat men vanuit de snede in de gebouwen kan komen moet men eerst in de snede komen. Daarvoor zijn dwars op de snedevlakken van de Bosbaan wederom sneden in de heuvel gemaakt.

In eerste instantie is nagedacht over toegang tot de gebouwen in de snedevlakken van de Bosbaan. Hiervoor zou je rondom de gehele Bosbaan, binnenin de snede, een pad moeten aanleggen. Dit zou ervoor zorgen dat het snedevlak zou worden verzwakt. Binnenin de snede ligt de Bosbaan, het water. Wanneer je een pad zou aanleggen zou dit pad de overgang minder contrasteren en dus verzwakken.

Daarom is ervoor gekozen de betreding tot de gebouwen vanuit de dwarsneden te ontwerpen. Voor de entrees tot de privé gebouwen (OTC en Finish toren) zijn er sneden in de heuvels gemaakt, dwars op de gebouwen en snedevlakken van de Bosbaan, van ongeveer 2 meter breed. Deze sneden zijn relatief smal gemaakt om gevoelsmatig duidelijk te maken dat men ander terrein betreedt, privé terrein, en om te laten ervaren dat men de heuvel in loopt waaronder de gebouwen aan de waterkant zitten. De wandelpaden worden anders gematerialiseerd dan de paden in het Amsterdamse Bos en tevens daalt men ter plaatse van de gebouwen nog twee treden om extra te benadrukken dat men nu binnenin in de heuvel zit. Het gaat erom dat men het gevoel heeft in de snede te zitten; dat men de roeiwereld betreedt.

De privé toegang tot het OTC

De toegangen tot het Grand Café (boven) en het Botenhuis (links)

Olympisch Trainingscentrum (OTC)

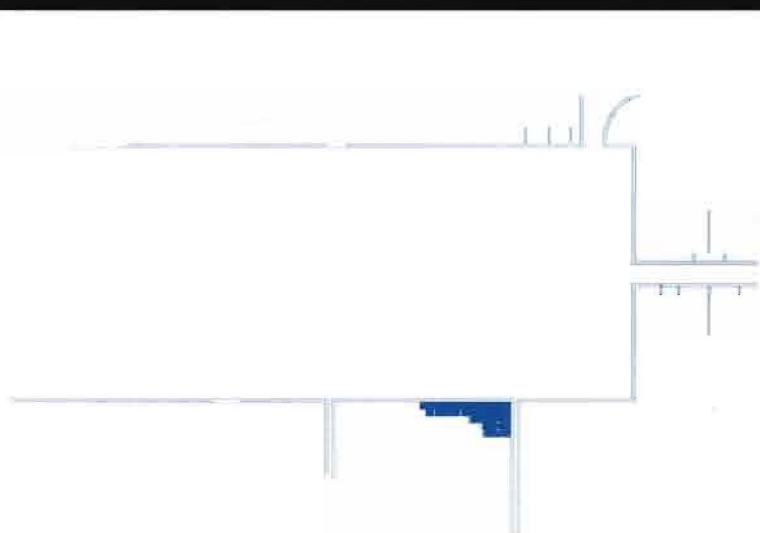
Om het OTC te bereiken moet men vanaf de Amstelveenseweg links langs de heuvel lopen en vervolgens via de eerste dwarsnede richting het water van de Bosbaan lopen. De dwarsnede is met zijn 2 meter breedte niet heel uitnodigend, echter dat is ook niet de bedoeling. Het OTC is immers alleen toegankelijk voor Olympische roeiers. Men daalt naar het water toe nog twee treden om te benadrukken dat men echt binnenin de heuvel komt. Aan het einde, bij het water, kan men links het gebouw betreden door een schuifdeur.

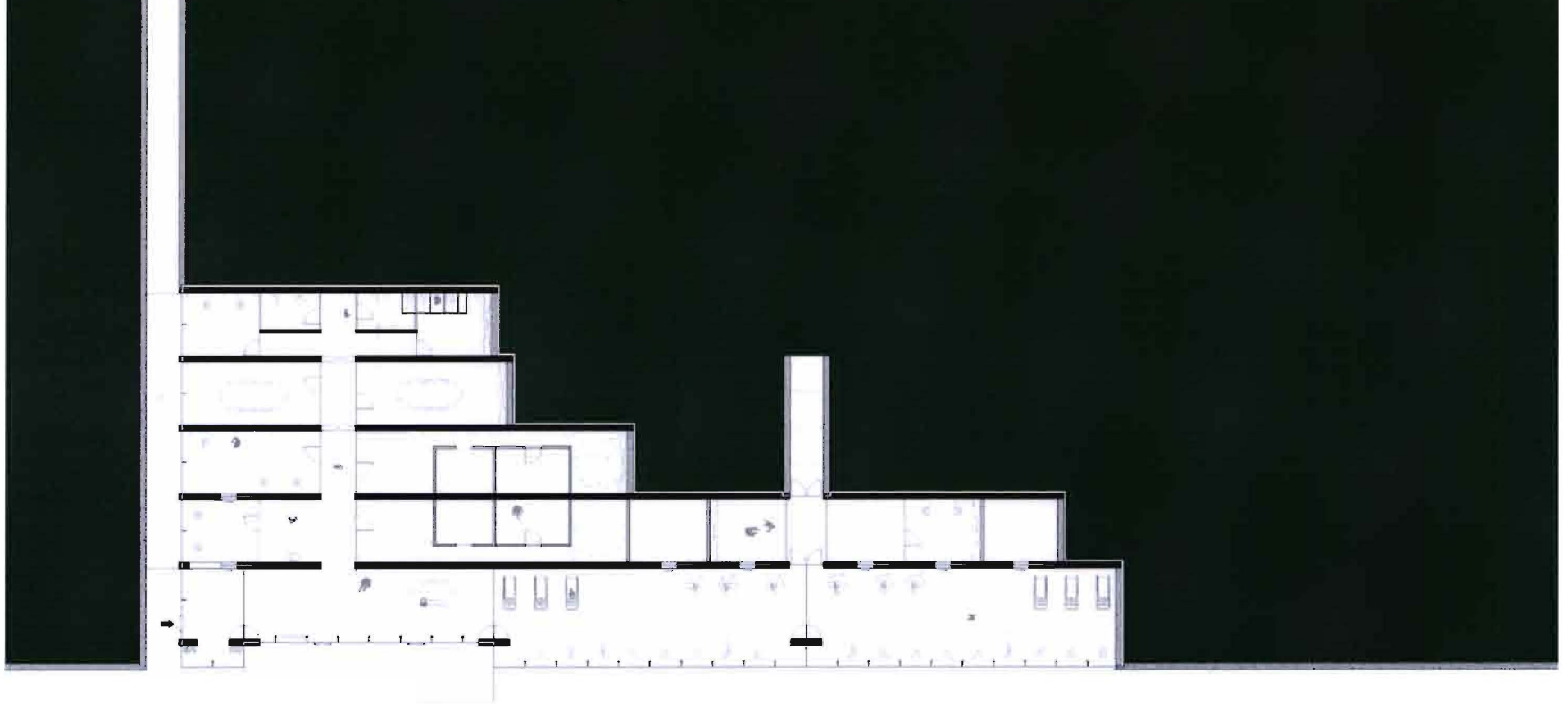
Men komt in de entree, waar een garderobe en balie zijn. Na de entree komt men in de ontspanningsruimte, na hard werken is het immers goed rusten. In de ontspanningsruimte kunnen de roeiers na het trainen ontspannen en gezellig bij elkaar zitten. Op deze wijze komt iedereen altijd door de ontspanningsruimte, en dit is bewust gedaan om de gebruikers van het OTC met elkaar in contact te laten komen en een 'losse' sfeer te creëren. In het verlengde van de entree en ontspanningsruimte liggen, eveneens aan het water, de twee trainingsruimten. De twee ruimten hebben elk een eigen medische ruimte en opslag en kunnen apart van elkaar functioneren. In de achterste trainingsruimte kan, indien gewenst, besloten worden getraind. De belangrijkste ruimten van het OTC, de entree, de ontspanningsruimte en de trainingsruimten, liggen aan het water. De Olympische roeiers kunnen tijdens de training op de ergometers derhalve uitkijken op de baan.

Achter deze ruimten aan het water liggen de 'ondersteunende' en kantoor functies. In de plattegrond ziet men dat deze parallelle ruimten, aan de roeibaan, van elkaar gescheiden zijn door dikke schijven (draagconstructie) van rammed earth en er ontstaat een gelaagdheid in het gebouw. De ruimten worden in de andere richting van elkaar gescheiden door (elektrisch) glas of tussenwanden van hout. Het glas is nergens op de uiteinden van de schijven geplaatst, dit om de schijven door te laten lopen en zodoende te benadrukken.

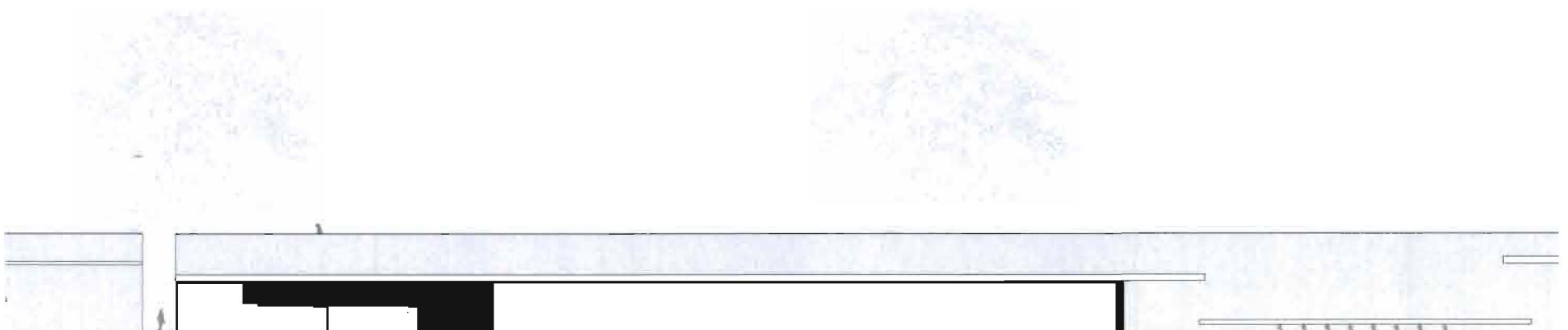
De ondersteunende ruimten voor het trainen, zoals de medische ruimten en opslag, zijn te bereiken door schuifdeuren vanuit de trainingsruimten. De schuifdeuren hebben een boven en onderrail die weggewerkt zijn in het plafond en vloer. Op deze manier lijken de doorgangen meer op gaten in de schijven en blijven de schijven onaangetaast en puur.

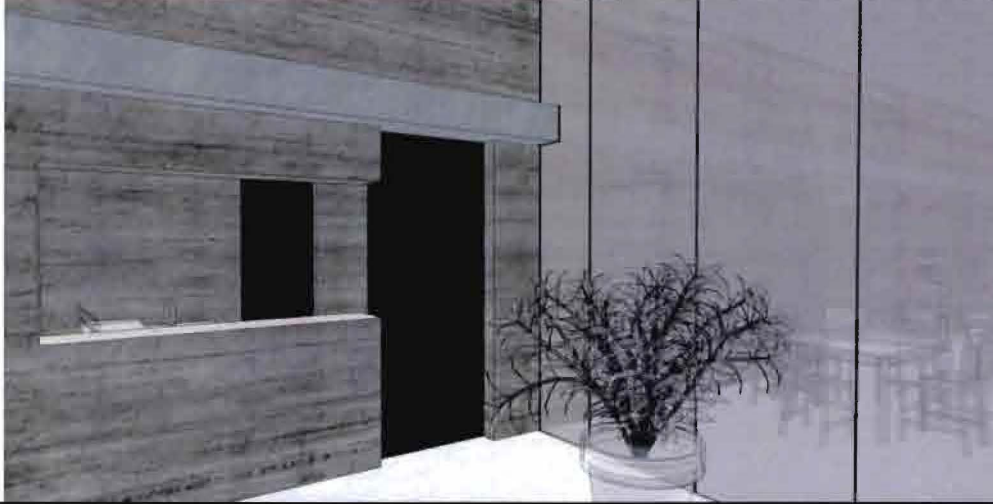
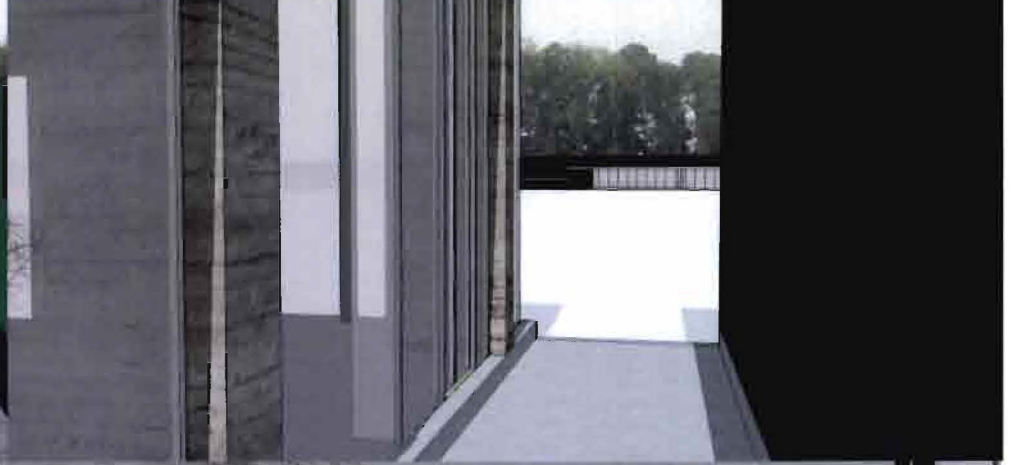
Het Olympisch Trainingscentrum

Plattegrond van het OTC (boven) en het vooraanzicht van het OTC (onder)

*Linksboven: Toegang tot het OTC
Rechtsboven: Bij het water gekomen kan men links de heuvel binnen
Midden links: Entree met balie
Midden rechts: De ontspanningsruimte
Rechtsonder: Trainingsruimte*

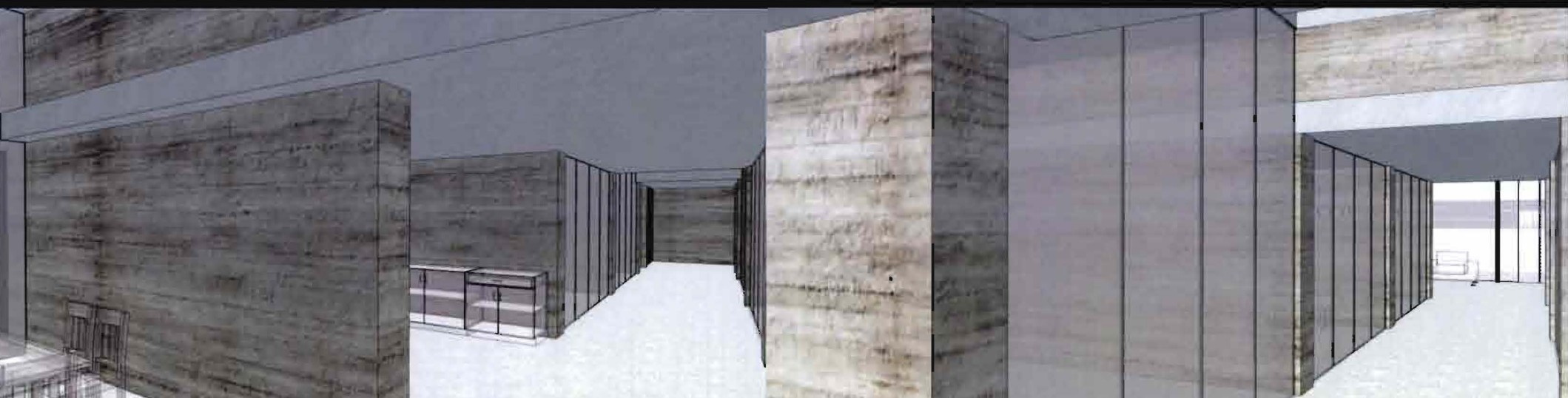

Voor de overige ruimten moeten we weer terug naar de ontspanningsruimte. Vanuit de ontspanningsruimte kunnen we door de schijf verder de heuvel in naar de achterliggende ruimten. Direct links achter de schijf bevindt zich een kleine open keuken. Daartegenover liggen de twee kleedkamers voor dames en heren. Verderop in deze gang, achter in de heuvel, zitten de kantoren en vergaderruimten met daar weer achter de toiletten. De belangrijkste verkeersruimte, vanuit de ontspanningsruimte, staat dwars op roeibaanrichting, echter het betreden van ruimten is weer met de richting van de roeibaan mee. De kantoren en vergaderruimten voor roeiers, trainers, etc. zijn gelegen aan deingangssnede, waardoor deze ruimten hun daglicht verkrijgen.

De overige verblijfsruimten liggen binnenin de heuvel en ontvangen daglicht via een daklicht. De daklichten zorgen voor strijklicht langs de wanden. De daklichten zijn aan het einde van een ruimte geplaatst tegenover de entree, zodat je naar het licht toe getrokken wordt. Tevens wanneer al het ruimtescheidende (elektrische) glas transparant is en men loopt in 'de gang' dwars op de roeibaan naar achter dan ziet men in elke laag links het daglicht binnenkomen via de entreesnede en rechts via een daklicht. De schijven en de gelaagdheid worden zo benadrukt.

Verder wordt de gelaagdheid ervaren door de hoogteverschillen in de gebouwen. De kantoren, toiletten, kleedkamers en keuken zijn 2.5 meter hoog, de medische ruimten zijn 3 meter hoog, de vergaderruimten 3.5 meter hoog en de ruimten aan de waterkant zijn 4 meter hoog. Hoe verder men van de waterkant af komt hoe lager de ruimten in de heuvel worden.

De 'gang' in het OTC

Grand Café

Het Grand Café zal tijdens de Olympische Spelen fungeren als bijeenkomst/verzamelpunt voor de roeiers en pers, waar ze voor en na de wedstrijden, indien gewenst, kunnen verblijven. Na de Olympische Spelen gaat het fungeren als Grand Café de Bosbaan.

Het Grand Café bekleedt een openbare functie, en daarom zal de entree van het Grand Café een openbaar karakter moeten hebben i.p.v. een gesloten karakter. Daarom is de heuvel ter plaatse van de ingang van het Grand Café terug gelegd om de mensen uit te nodigen om erin te lopen. Door de heuvel terug te leggen leidt de heuvel je in de richting van het water en de snede met daaronder het gebouw en de ingang van het Grand Café.

Het Grand Café heeft hetzelfde ontwerpprincipie als het OTC. De gelaagdheid parallel aan de roeibaan door de oriëntatie van de ruimten en de gelaagdheid door de hoogte verschillen.

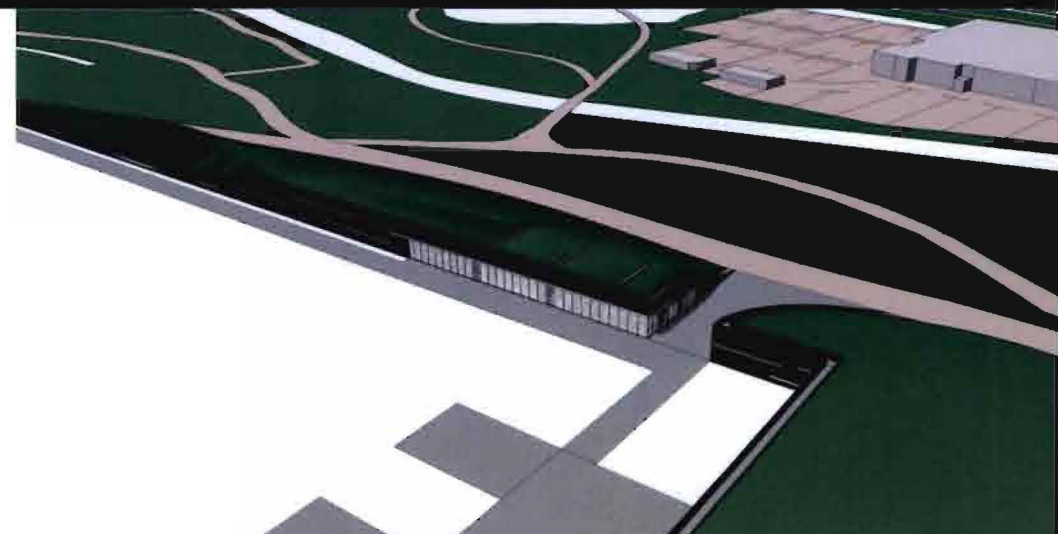
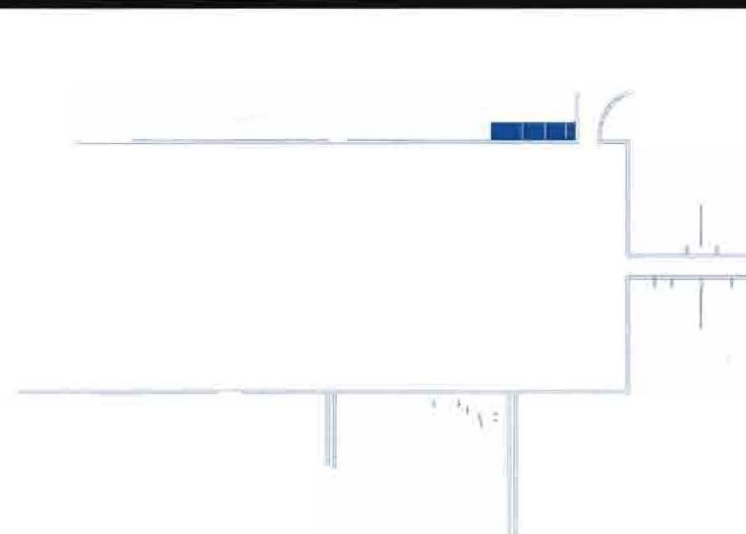
Men komt binnen in een deel met lagere ruimten (de entrees, de garderobe en de toiletten), vervolgens komt men in een hogere ruimte, het restaurant. In het midden van het gebouw, achter de bar in het restaurant, zit weer een 'blok' met lagere ruimten, de keuken, de opslag en de personeelsruimte. Dit blok scheidt het restaurant en de zaal van elkaar.

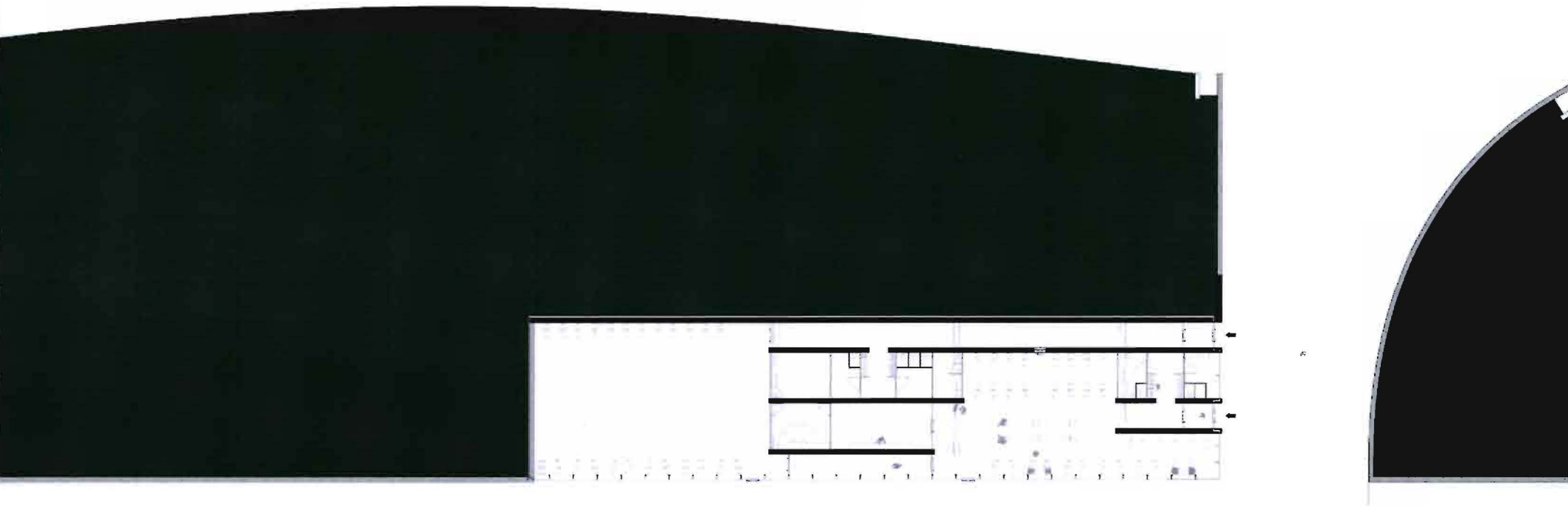
De zaal moet totaal gescheiden kunnen functioneren van het restaurant i.v.m. condoleances die er regelmatig worden gehouden. Daarom heeft de zaal een eigen entree in de dwarsnede en eigen garderobe en toiletten in het achterste lager gelegen deel. De scheidende schijf tussen de gang naar de achterste zaal en het restaurant loopt niet door tot aan het plafond. Er is ruimte tussen gelaten om de twee ruimten een relatie aan te laten gaan met elkaar en om het opgesloten gevoel in de lange gang te verminderen. Door de schijf lager te houden komt er (dag)licht via het restaurant in de gang. Om geluidsoverlast tussen de twee ruimten te voorkomen is er glas tussen geplaatst.

De absolute scheiding in het Grand Café tussen het restaurant en de zaal zijn ook tijdens de Olympische Spelen een uitkomst. Zo kunnen de roeiers en de pers worden gescheiden van elkaar en indien gewenst kunnen ze toch bij elkaar komen.

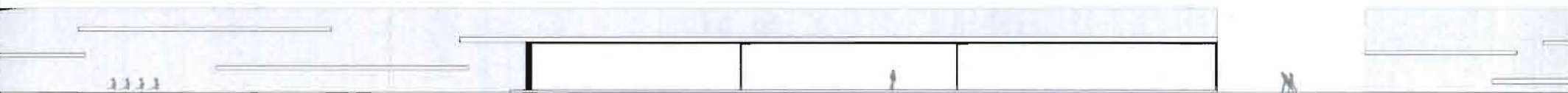
De scheidende lage blokken tussen het restaurant en de zaal en de gelaagdheid worden benadrukt door daklichten. Het daglicht scheert langs de wanden naar beneden en valt op de 'lage horizontale schijf', vanaf deze schijf wordt een deel van het licht weer weerkaatst op de hogere horizontale schijf. Het daglicht accentueert op deze manier de lagen in het Grand Café.

Het Grand Café

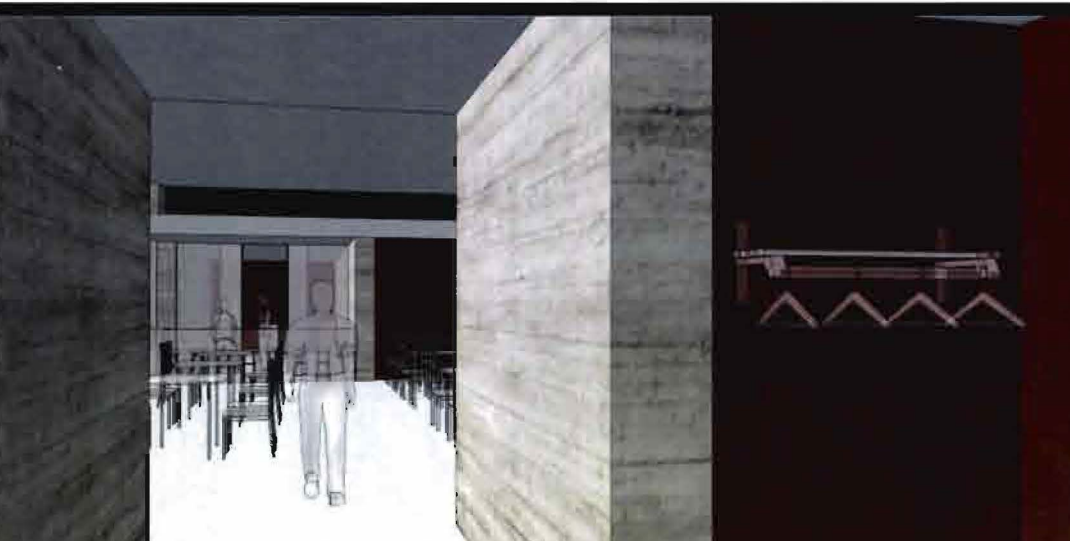
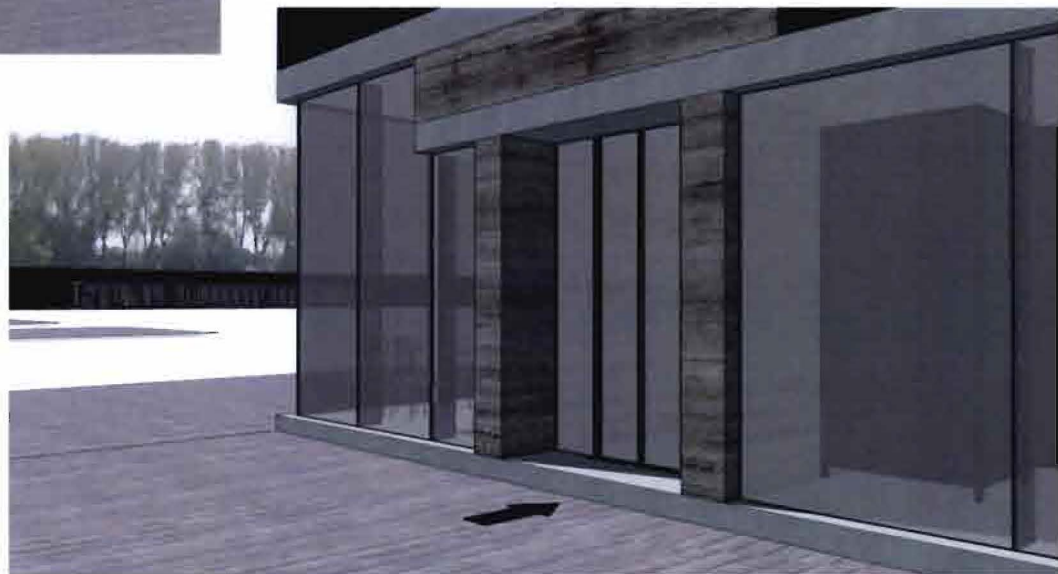

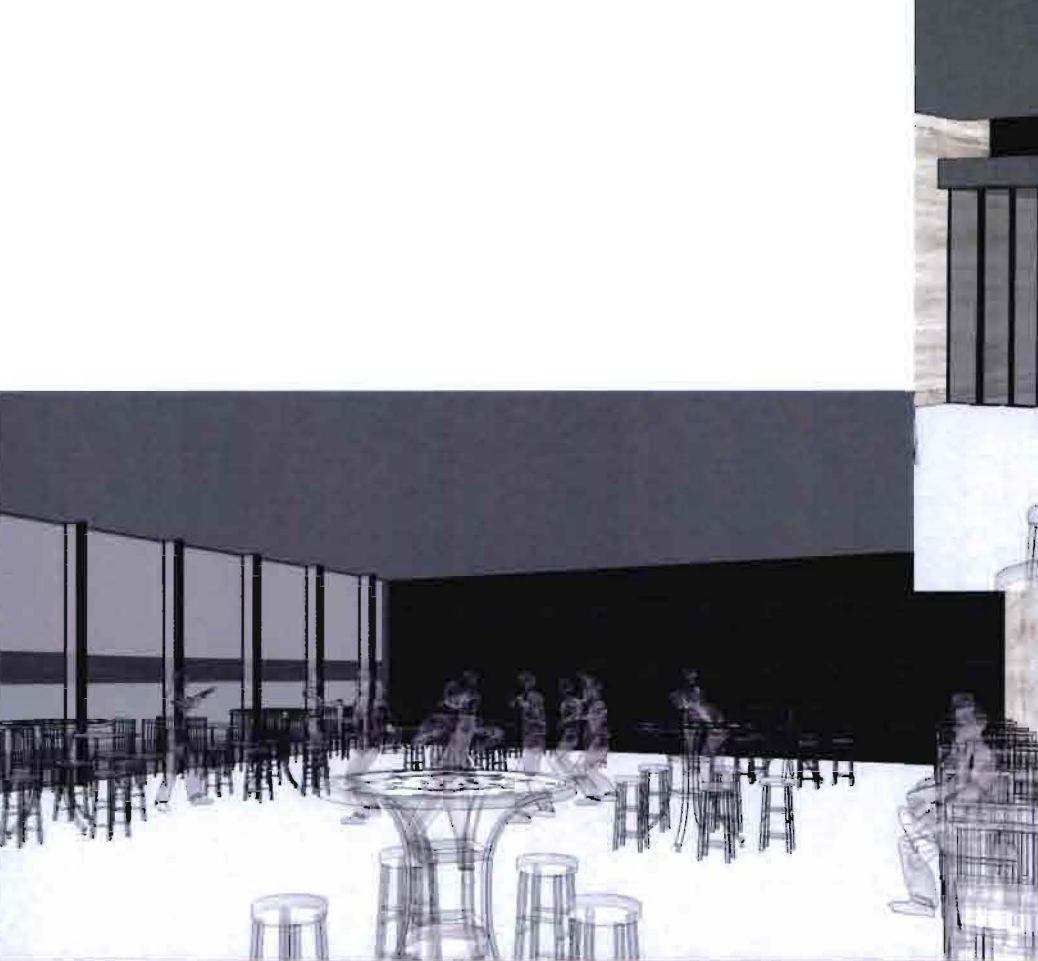
Plattegrond van het Grand Café (boven) en het vooraanzicht van het Grand Café (onder)

Het Grand Café; de toegang (linksboven en midden rechts), de entree (linksonder) en het restaurant (rechtsonder)

Het Grand Café; de toegang tot de zaal (linksonder), de gang naar de zaal (rechtsonder) en de zaal (middenlinks en rechtsboven)

De finishtoren

De finishtoren heeft dezelfde basisprincipes als de overige gebouwen, echter de toren heeft als uitzondering op alle andere gebouwen twee extra verdiepingen, waarvan er één boven de heuvel uitsteekt. Tevens moet er een ruimte uit het snedevlak op de watergrens uitsteken, omdat de jury vrij zicht op de gehele baan dient te hebben.

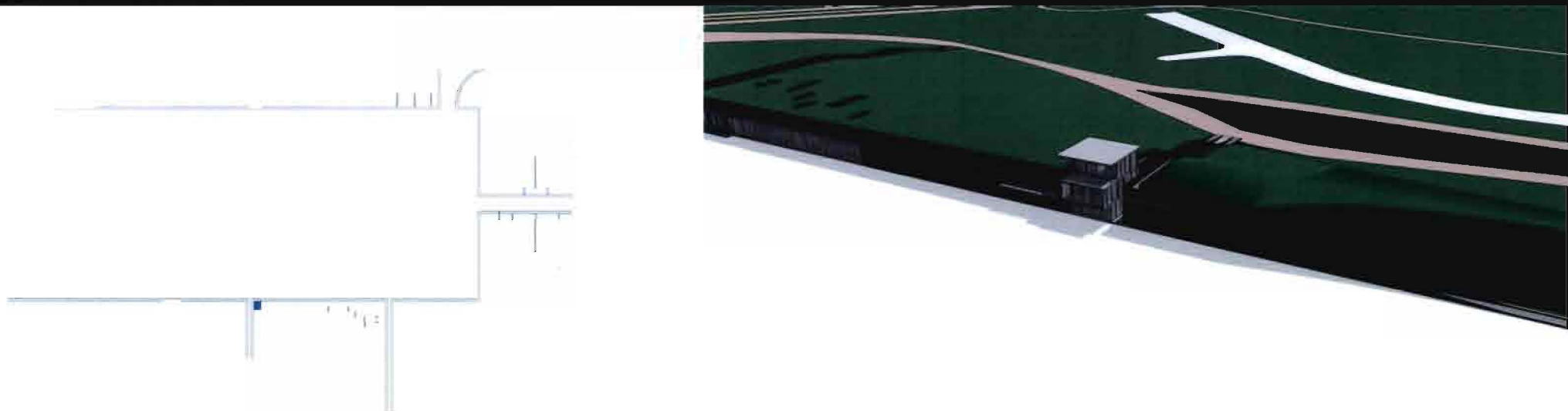
Het programma dwingt het gebouw een beetje een uitzondering te worden op de overige gebouwen voor het roeien. En zoals eerder beschreven is mijn motto; "als je iets niet hetzelfde kunt maken en je moet genoeg nemen met 'bijna', maar net niet, dan kun je er beter dwars tegenin gaan, het contrast aan gaan". Echter, wanneer je de finishtoren als uitzondering gaat behandelen, benadruk je de individualiteit van het gebouw en ondermijnt je de samenhang. Dilemma's alom.

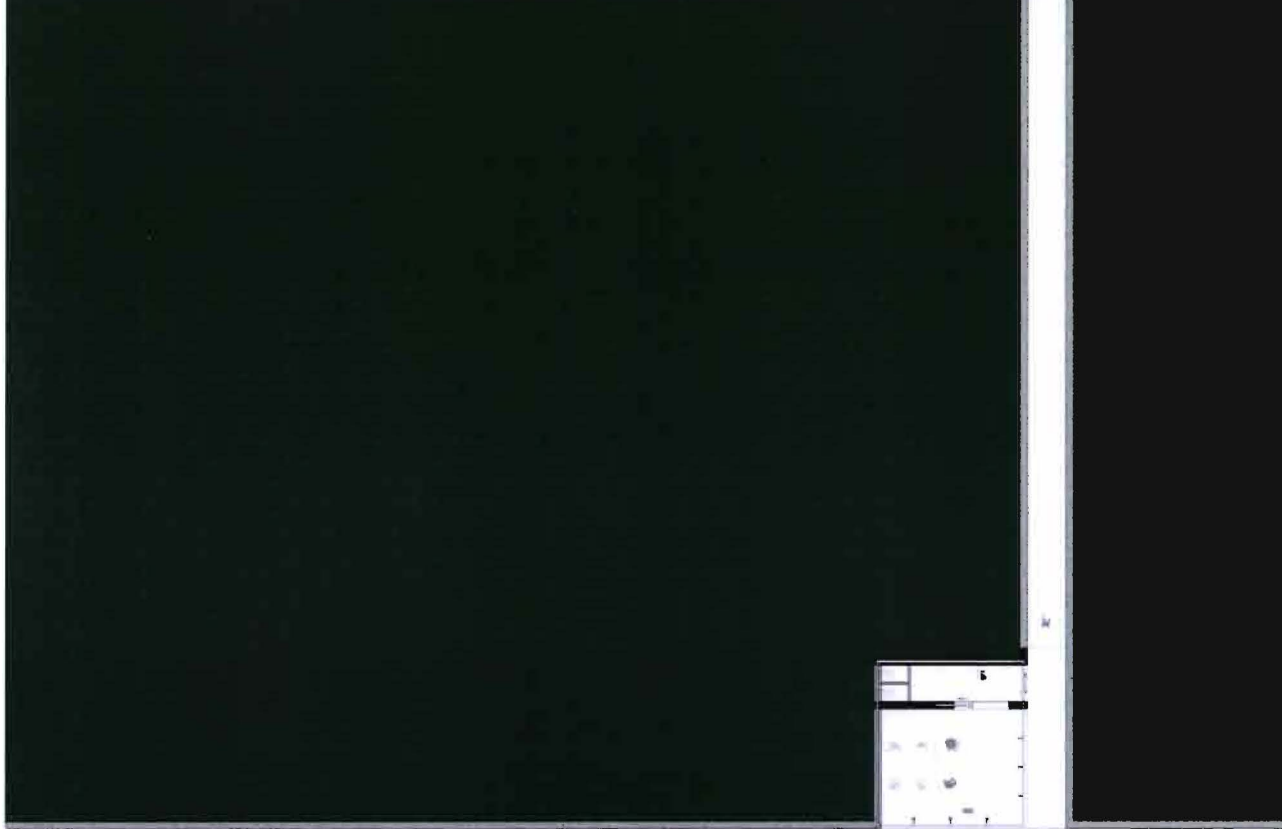
Een uitzonderlijk object direct aan de roeibaan, terwijl de overige gebouwen allemaal 'gelijk' zouden zijn, zou totaal misstaan. Men zou zich afvragen of dat gebouw wel iets met de overige gebouwen van doen heeft en alle samenhang die ik wil overbrengen verdwijnt op slag. Daarom is er voor samenhang gekozen i.p.v. voor de uitzondering.

Dit gebouw is een uitzondering doordat het met zijn drie verdiepingen boven de heuvel uit steekt, en omdat het vanwege het benodigde zicht op de baan uit de snede zal moeten steken. Om de finish toren onderdeel te gaan laten zijn van de eenheid rondom het roeien zal deze uitzondering de regels voor de eenheid rondom het roeien moeten gaan bevestigen.

Om deze eenheid te behouden is er in het ontwerp voor gekozen om dezelfde principes aan te houden als de andere gebouwen. De finishtoren zit net als de andere gebouwen tussen de afgesneden lagen van de heuvel en één laag steekt boven de heuvel uit. Verder zijn de ruimten parallel aan de roeibaan weer opgedeeld door middel van dikke schijven die de roerichting benadrukken. De verblijfsruimten; kantoor wedstrijdleiding op de begane grond; juryruimte op de 1e verdieping en de ruimten voor de pers op de 2e verdieping, liggen aan de Bosbaan, achter deze ruimten ligt de verkeersruimten en trappen. De twee gebieden worden van elkaar gescheiden door dikke schijven van rammed earth.

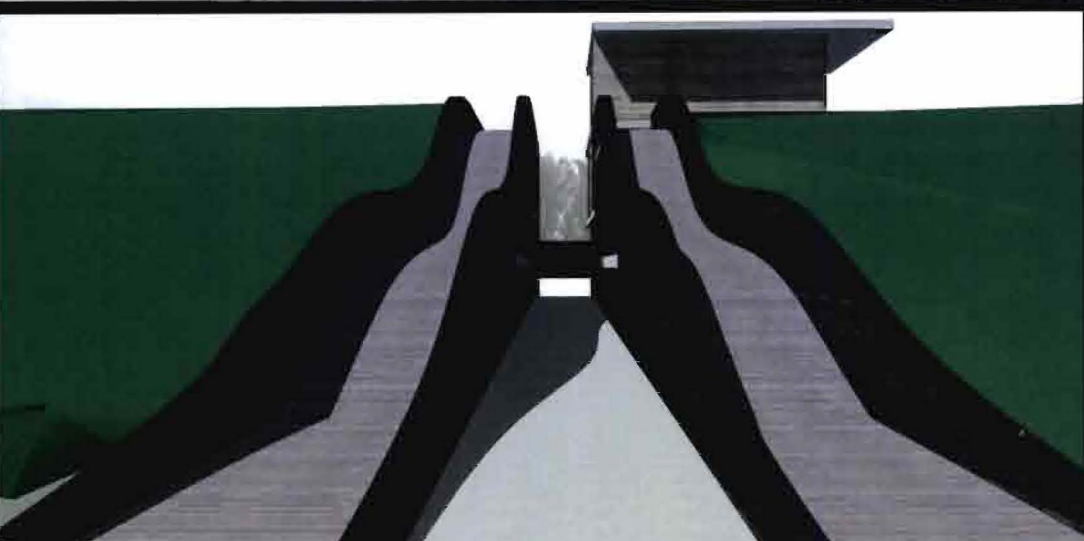
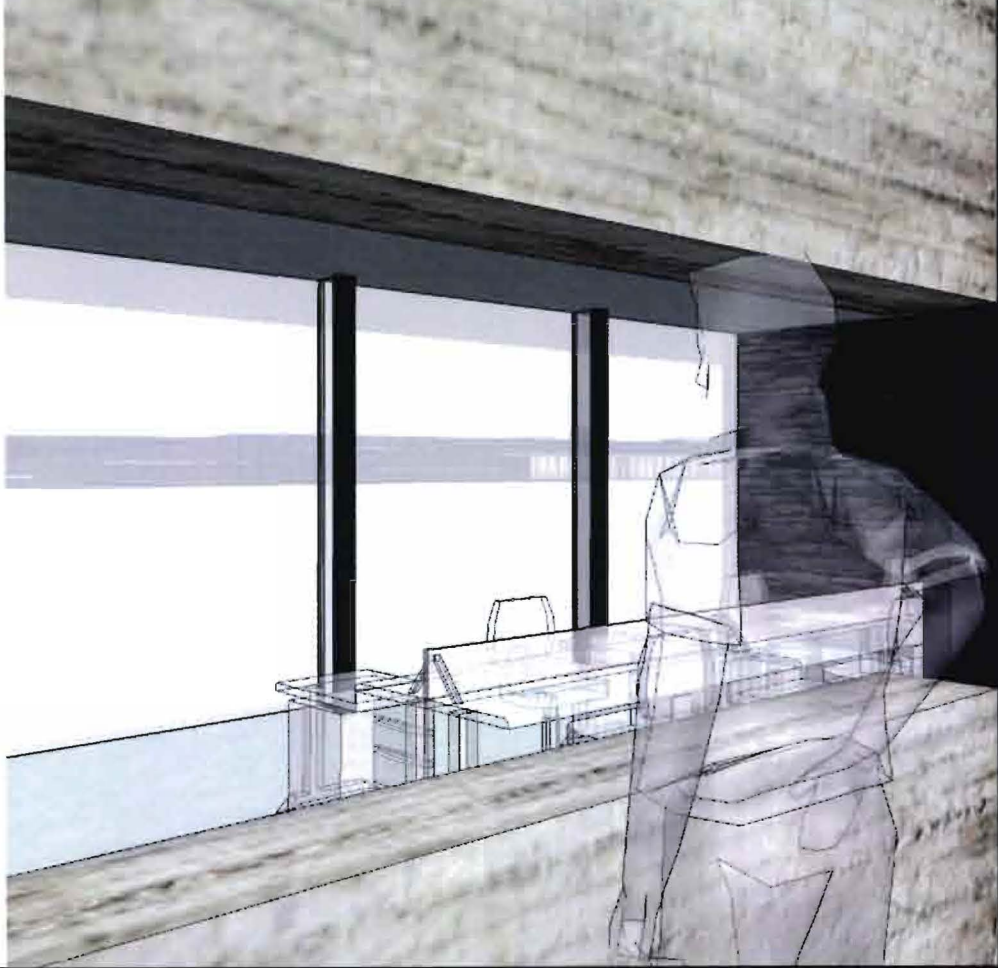
De Finishtoren

Plattegrond van het Grand Café (boven) en het vooraanzicht van het Grand Café (onder)

Linker pagina: de betreding van de finishtoren

Botenhuis

Op de finishkop van de baan is het botenhuis gesitueerd. De roeiers kunnen op deze manier continu de roeiboot in de roeirichting houden, er hoeft niet gedraaid te worden met de lange roeiboten. Men haalt de roeiboot uit de loods, loopt de loods uit naar de aanlegvloten, al waar men de boot in het water legt, nog steeds in dezelfde richting. Tot slot stappen de roeiers van het aanlegvlot in de te water gelaten roeiboot en kunnen ze in - nog steeds - dezelfde richting weggroeien op de Bosbaan.

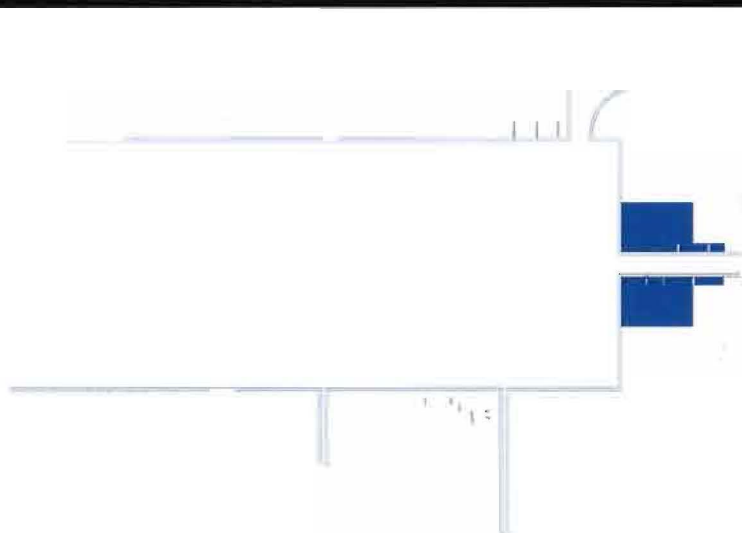
De snede op de kop van de roeibaan krijgt een ander aanzicht dan de sneden op de lange zijden van de roeibaan, aan gezien de ruimten allen georiënteerd zijn met de richting van de roeibaan mee. Dit houdt in dat de aanzichten van de lange Bosbaan zijde lange ruimten laat zien die horizontaal gericht zijn. Het aanzicht van het botenhuis op de kop van de roeibaan, laat juist 'tunnelruimten' zien. Deze 'tunnelruimten' zie je ook terugkomen in de aanzichten van de entree-sneden van het OTC, het restaurant en de finishtoren.

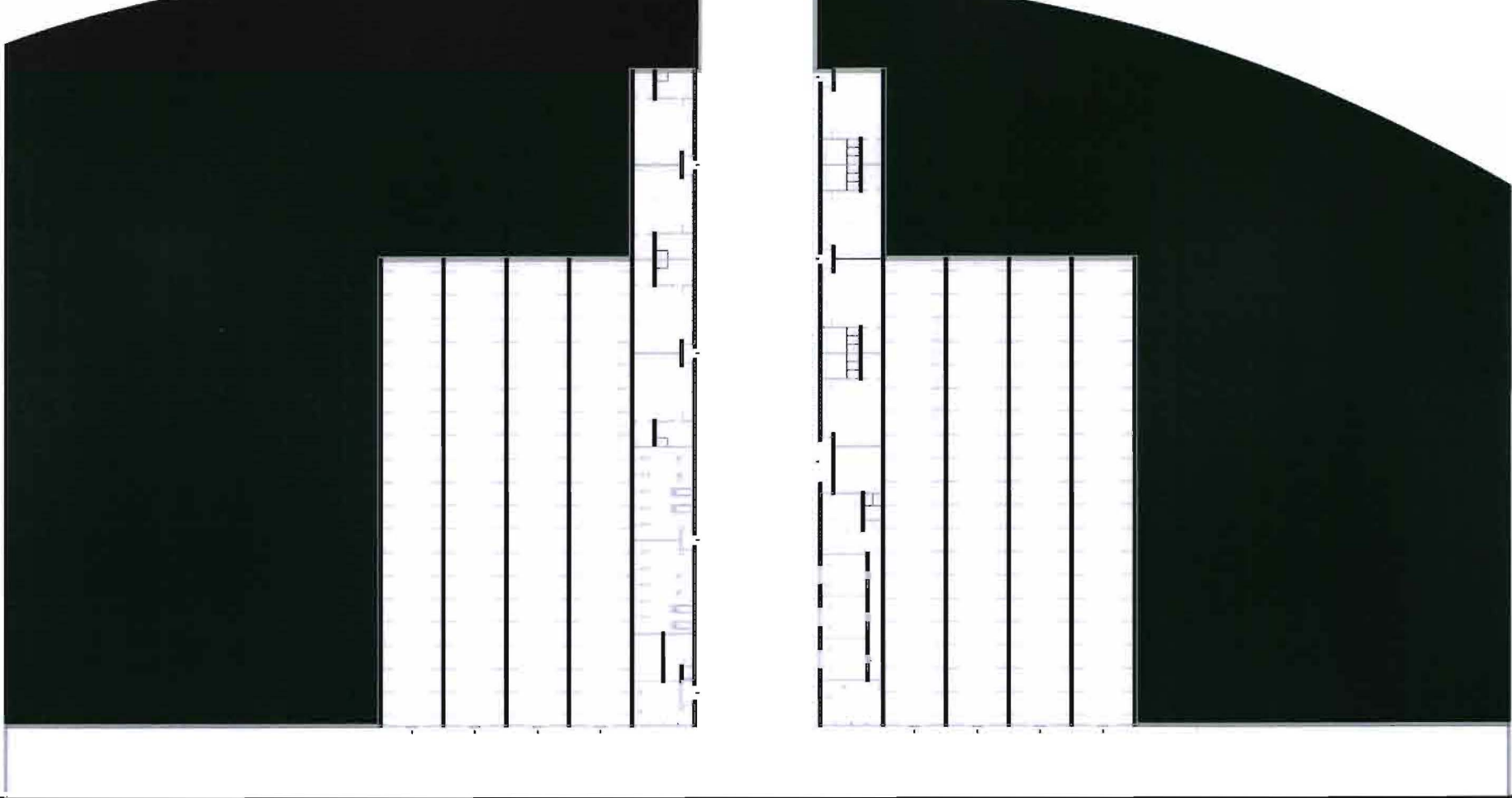
De entree van het botenhuis is wederom vanuit een dwarsnede op de Bosbaan in de heuvel. Ditmaal is het echter een snede van 12 meter breed i.p.v. 2 meter breed. Dit omdat het botenhuis semi-openbaar is. Bij het binnen treden van de heuvel krijgt men wel de ervaring dat men een ander gebied betreedt, maar het is door de breedte niet belemmerend om toe te treden.

Aan de dwarsnede zijn de kleedruimten voor dames (linkerzijde) en heren (rechterzijde) gelegen. Evenals de fitnessruimten (rechterzijde), en de kantoren voor de Bosbaan beheerder en de KNRB (Koninklijke Nederlandsche Roeibond) aan het einde van de toegangssnede. De echte betreding van deze ruimten gebeurt wederom met de roeirichting mee achter de schijven. Achter de voorste schijf ligt een tweede terug liggende schijf en hiertussen zit de toegang tot de kleedruimten, fitnessruimten en kantoren. Hierdoor betreed je de ruimten letterlijk tussen de lagen.

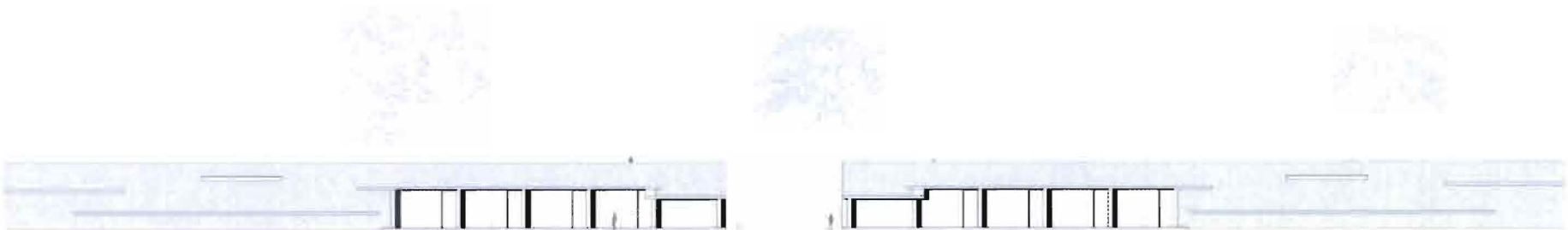
Gaat men bijvoorbeeld de kantoren van de KNRB binnen, dan komt men in de keuken/personeelsruimte binnen. Ik heb twee dagen doorgebracht op het kantoor van de KNRB en wat er zeer opvallend is dat er bij de KNRB een ontspannen/losse sfeer hangt. Roeiers komen af en aan om gedag te zeggen of wat af te geven. Deze sfeer moet in het nieuwe ontwerp blijven bestaan. Vandaar dat de kantoren van de KNRB opnieuw bij de botenloodsen gesitueerd zijn, zodat de roeiers makkelijk langs kunnen komen voor een praatje. De ontspannen sfeer wordt verder versterkt door de entree in een algemene gebruikruimte uit te laten komen.

Het Botenhuis

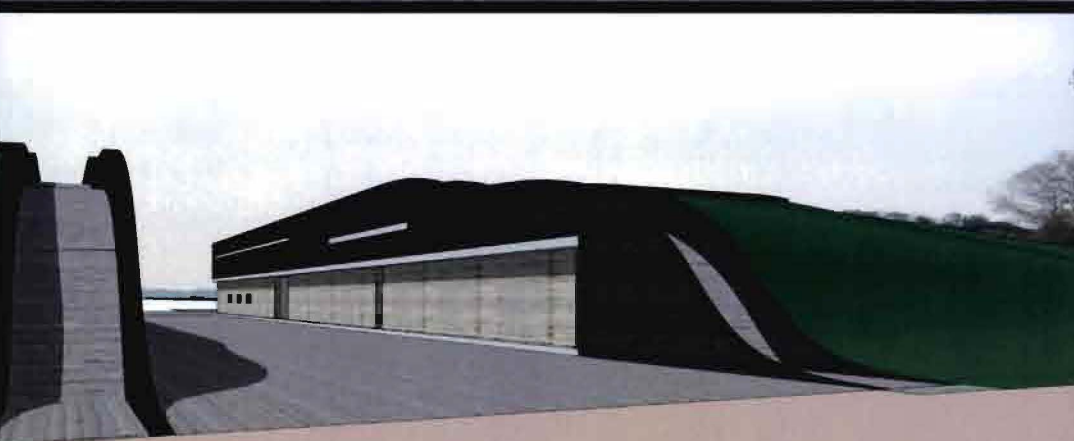

Plattegrond van het Botenhuis (boven) en het vooraanzicht van het Botenhuis (onder)

De betreding van de botenloodsen gebeurt letterlijk vanuit de snede. De roeiers hebben namelijk tussen hun aanlegvlot en de botenloods een ruimte nodig waar ze de roeiboten kunnen afspuiten. Tevens moeten de boten vanuit de botenloods op een speciale roeibotenaanhanger kunnen worden geplaatst voor eventueel transport. Hiervoor is dus een groot gebied nodig van minimaal 25 meter diep i.v.m. de lengte van een acht, 18 meter. Dit gebied is binnenin de snede gelegd, de activiteiten die er namelijk plaatsvinden hebben alles met het roeien te maken en een groot vlot is visueel geen belemmering voor de snedevlakken van de Bosbaan.

De roeiers pakken, op het aanlegvlot, hun boot uit het water, lopen daar vervolgens mee richting het botenhuis en spuiten hun boot voor het botenhuis af en plaatsen tot slot hun boot in de loods. Ze houden de roeiboot in dit gehele proces in dezelfde richting en hoeven niet te draaien.

Materialisatie

Verdere eenheid wordt gecreëerd door, niet alleen eenheid in materialisatie van de sneden, maar ook door gelijke materialisatie van alle gebouwen. Het grootste deel van de afgesneden heuvel wordt gematerialiseerd met donker grijs natuursteen. Het natuursteen staat symbool voor de aarde/grond van de heuvel. Er is voor natuursteen gekozen omdat de gelaagdheid en textuur van natuursteen het zand van de heuvel symboliseert. Daarnaast is natuursteen een chic en statig materiaal dat bij het exclusieve karakter van het roeien past en zeker bij de grandeur van de Olympische Spelen.

Om de grove horizontale lagen, waartussen ook de gebouwen liggen, op te laten vallen in de sneden is voor glad en licht schoon beton gekozen. Dit om een groot contrast te realiseren met het donkere en ruwe natuursteen en de grote lagen te benadrukken en op te laten vallen.

Voor de verticale schijven is voor rammed earth gekozen, omdat dit een materiaal is met een warm uiterlijk. In de gebouwen overheerst een koud karakter door het gebruik van schoon beton en natuursteen. Om dit te verzachten en de sfeer warmer en gemoedelijker te maken is er voor rammed earth gekozen. Tegelijkertijd is rammed earth solide genoeg om echte schijven te kunnen vormen en een gelaagdheid te kunnen creëren.

Voor de ruimtescheiding in de andere richting is voor (elektrisch) glas en kersenhout gekozen. Er is voor glas gekozen om nadruk op de schijven van beton en rammed earth te leggen en deze te laten opvallen. Tevens kan door de glazen wanden het daglicht van de ene ruimte overgaan in de andere. Voor bijvoorbeeld de kleedkamers en de vergaderruimten in het OTC heb je echter privacy nodig, daarom is voor elektrisch glas gekozen. Met een druk op de knop verandert het transparante glas in translucet glas, is de privacy gewaarborgd en behoudt men het grootste deel van het daglicht.

Er is voor kersenhout gekozen om dezelfde redenen waarom voor rammed earth is gekozen, namelijk voor de warmte van het materiaal. Tevens is er voor hout gekozen om duidelijk te maken dat het tussenwanden zijn en geen dragende wanden. Er moet gezien worden dat de houten tussenwanden ondergeschikt zijn aan de horizontale schijven van beton en de verticale schijven van rammed earth.

De materialen: glad schoon beton, rammed earth, natuursteen, kersenhout

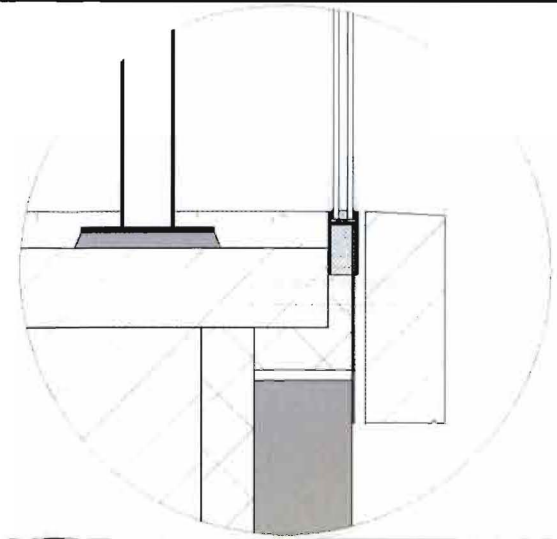
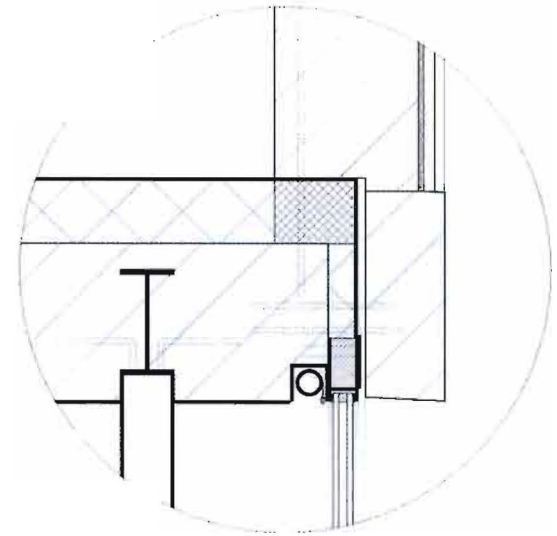
Detaillering

De detaillering is geheel gericht op het benadrukken van de horizontale en verticale schijven. Om dit te bewerkstelligen zijn twee methodes toegepast. Zo zijn de kozijnen van het glas geminimaliseerd en zo veel mogelijk uit het zicht geplaatst om zowel de horizontale als de verticale schijven van binnen naar buiten visueel door te laten lopen.

De glazen gevels bestaan uit glazen panelen van 2 meter breed en 3 of 4 meter hoog, afhankelijk per gebouw. De panelen zijn aan de boven- en onderkant in kleine u-profielen geplaatst en worden aan elkaar gekit. De profielen worden aan de vloeren bevestigd en vallen weg achter de vloeren en plafonds, zowel binnen als buiten. Om de windkrachten op de glazen gevel op te vangen zijn dwars op de gevel aan de binnenzijde platen veiligheidsglas geplaatst. Deze staan precies tussen twee gevelglasplaten in.

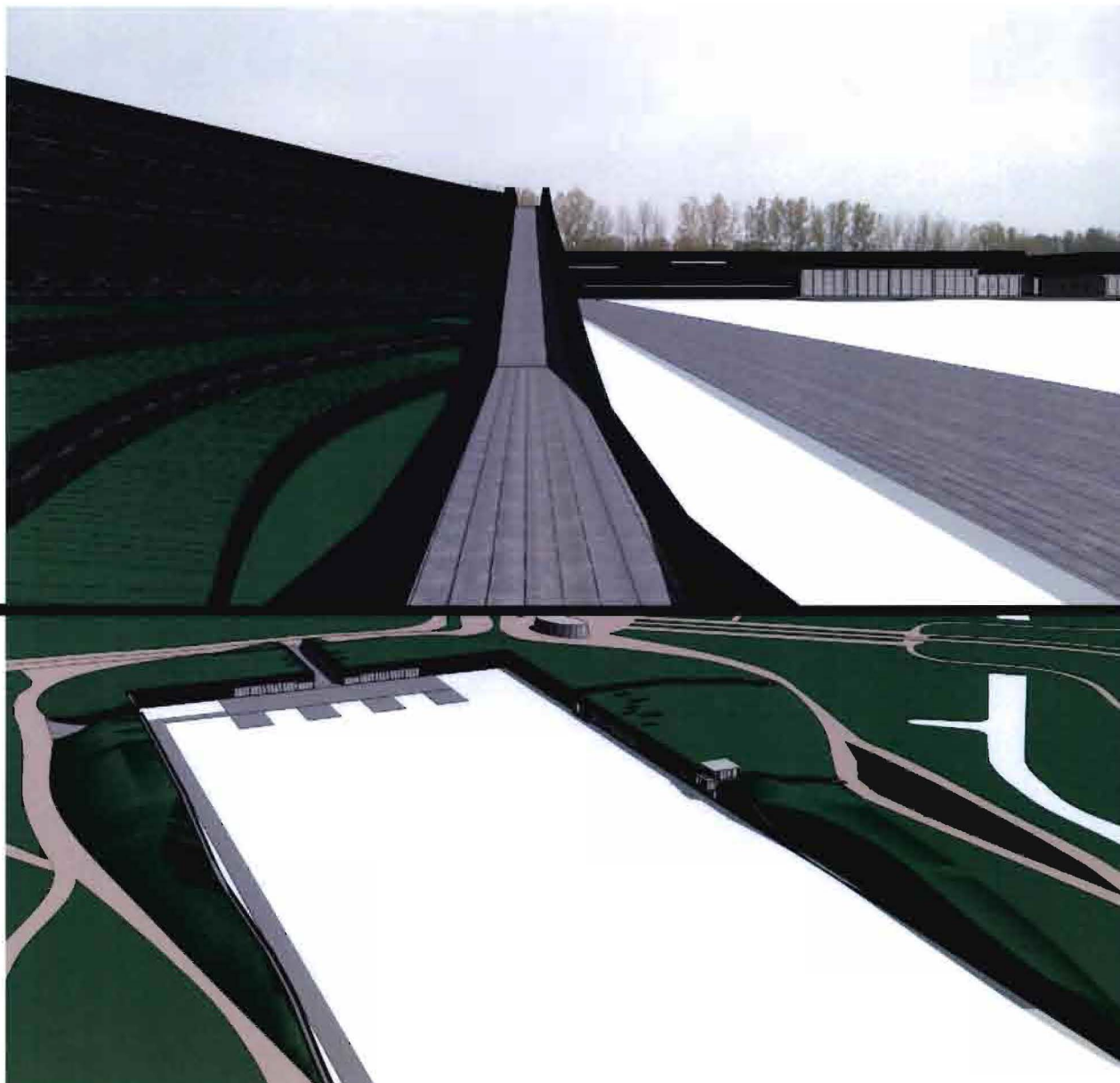
De bovenliggende vloer moet ergens opgelegd kunnen worden om de krachten te kunnen afdragen. Daarvoor zijn achter de veiligheidsglas platen slanke kokerprofielen geplaatst, ook om de twee meter. Bovenop deze kolommen is een ligger geplaatst en deze ligger en kolommen zijn ingestort in de betonnen vloer. Op deze manier is de ligger totaal niet te zien in het plafond en wordt de horizontale plafondschiif niet onderbroken. Om dezelfde reden zijn de kolommen niet op de vloer vastgezet, maar ingestort in de dekvloer. Op deze manier wordt de vloerschiif zo min mogelijk aangetast.

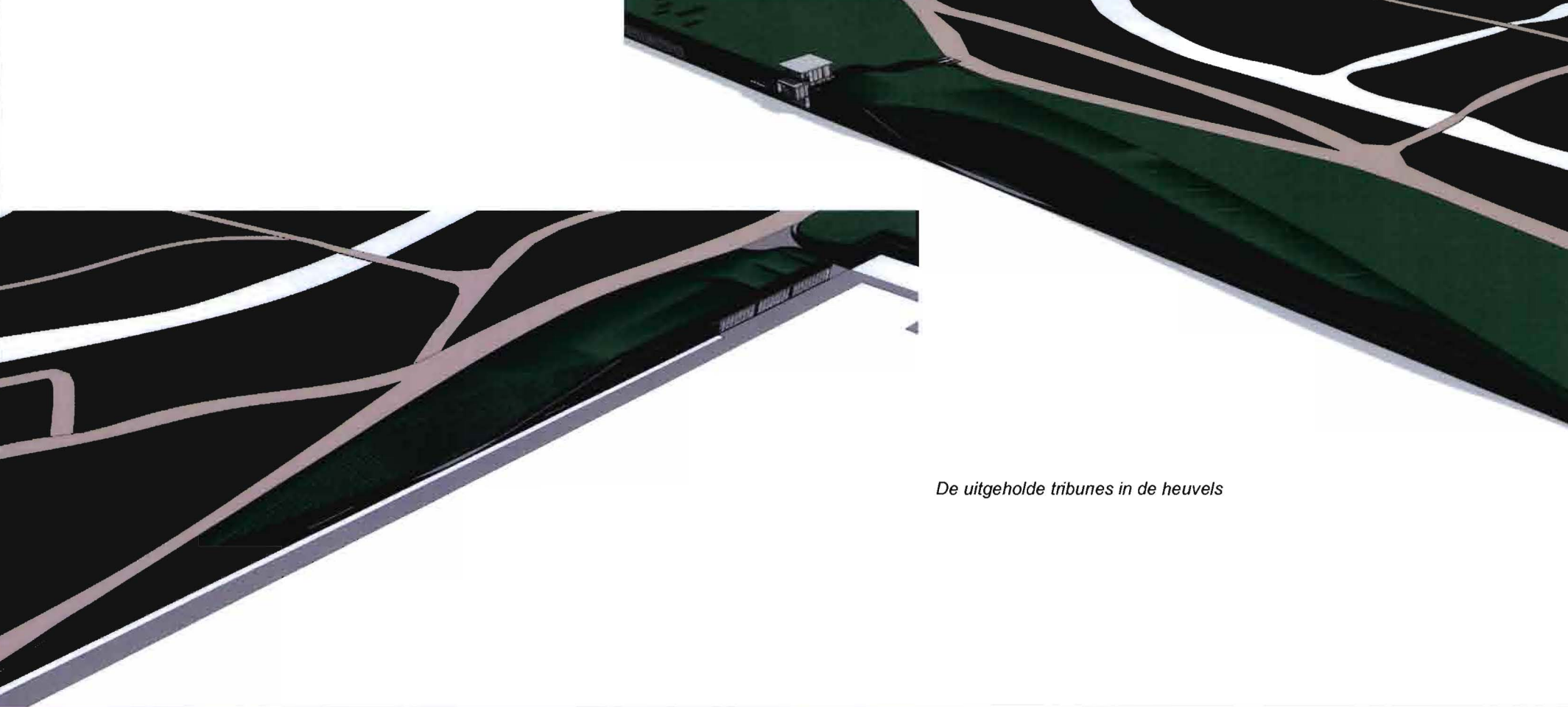

Tribunes

Er zijn twee tribunes rondom de finishlijn verwerkt in de heuvel. De toeschouwers horen uiteraard bij het roeien, echter ze hebben zelf niets met de actie roeien van doen. Tevens moeten roeiers en toeschouwers tijdens wedstrijden van elkaar worden gescheiden. Dus de toeschouwers en hun plek, de tribune, horen in de snede bij het roeien en tegelijkertijd ook weer niet, want binnenin de snede is de wereld van de roeiers. De tribune is dan ook verwerkt in de heuvel aan de snederand van de Bosbaan. De heuvels zijn als het ware uitgehold en in deze uitholling zijn enkel stenen muurtjes geplaatst die de tribune vormen, zoals dit ook vaak wordt gedaan bij openluchttheaters. De tribune ligt namelijk op de heuvel en niet in de snede en is dus meer onderdeel van het landschap. Daarom is de tribune zo groen mogelijk gelaten om onderdeel van het landschap te worden.

De uitgeholde tribunes in de heuvels

Reflectie

Het was een langdurig afstudeertraject. Tijdens mijn afsturen heb ik mij te vaak laten afleiden door andere zaken waardoor ik lange periodes niet volledig met het afstuderen bezig ben geweest. Hierdoor was er iedere keer opnieuw een opstarttraject nodig. Dit heeft het traject onnodig lang gemaakt.

Ik heb er echter altijd met plezier en tevredenheid aan gewerkt. Voorafgaand aan mijn afstuderen had ik mij tot doel gesteld alleen dingen te doen waaraan ik plezier zou beleven. Op de momenten in mijn ontwerpproces waarop ik met enige tegenzin aan het ontwerpen ben geweest, heb ik die bewuste 'probleem delen' van het werk dan ook altijd direct aan de kant geschoven en ging dan door met andere onderdelen. Onderdelen waar ik wel de voldoening uit kon halen en meestal kwam de oplossing van de vervelende kwestie dan vanzelf. Ik had mezelf dit doel gesteld, omdat ik vind dat als ik ergens met tegenzin aan werk ik er ook niet enthousiast en tevreden over kan zijn. Juist dat is iets dat ik absoluut wilde zijn over mijn afstuderen: tevreden en enthousiast. En dat is zeker gelukt.

Ik vind dat ik met mijn ontwerp 'Snedes in het landschap, de Bosbaan Amsterdam' een goed antwoord heeft gegeven op mijn onderzoeksvraag:

Op welke manier kun je samenhang bij een roeibaan realiseren, zodat je een geheel, een eenheid maakt van alle elementen en dus van het roeien?

Niet alle ontwerpprincipes zijn in alle gebouwen even goed tot uitdrukking gekomen. Dit komt onder ander door de moeite die ik had met het grip krijgen op de grote schaal van het project. Ik heb bewust voor het roeien gekozen omdat het meerdere gebouwen omvat en er dus een stedenbouwkundige opgave aan het ontwerp ten grondslag ligt. Ik ben dit afstuderen echter ingegaan met het idee dat dit 'mijn' ontwerp is en dat dat ook geheel uitgewerkt moest worden. Als ik ergens aan begin dan wil ik het ook helemaal perfect afmaken. Het heeft me dan ook veel moeite gekost om te accepteren dat ik een project met deze omvang niet geheel tot in detail heb kunnen uitwerken. Dat er keuzes moesten worden gemaakte en dat ik niet alle gebouwen heb kunnen ontwerpen. Ik ben te lang blijven hangen in de schaal tussen het geheel en de gebouwen en had eerder aan de fijnere uitwerking van mijn ontwerp moeten beginnen.

Verder wil ik langs deze weg mijn begeleiders prof.ir. René van Zuuk, ir. Ralph Brodruck en dr. Jacob Voorthuis bedanken voor een geduldige begeleiding. Ik was meestal niet gemakkelijk van iets te overtuigen. Ik had meestal een heel duidelijk idee/beeld in mijn hoofd, maar had vaak moeite om dit woordelijk over te brengen waardoor er nogal eens miscommunicaties waren. Dit verslag maken heeft me dan ook heel veel moeite gekost.

Natuurlijk wil ik niet kritisch afsluiten, maar positief. Het was dan wel mijn afstuderen, maar ik heb niet alleen maar laten zien wat ik kan, want ik heb er heel veel van geleerd. Tevens zou ik, als ik zou roeien, graag mijn tijd willen doorbrengen op mijn ontworpen Bosbaan. Maar ook als eventuele bezoeker van het Amsterdamse Bos zou ik genieten van de 'Snedes in het landschap'.

Literatuur

Boeken:

Glas Buildings
Material Structure and Detail
Heinz W. Krewinkel
Birkhäuser, 1998

Handboek Sportaccomodaties
Arko Uitgeverij, Nieuwegein
aanvulling oktober 2005

Architects' data
Ernst Neufert
Blackwell Science, London, 2000

Adobe and Rammed Eart Buildings
design and construction
Paul Graham Mc Henry, Jr. AIA
The University of Arizona press, Tucson, 1984

Sportbauten
Witlof Stange
VEB Verlag fuer Bauwesen, Berlin, 1982

Handbook of sport and recreational building design
Helen Heard
Architectural Press, London, 1981

Handbook of sports and recreational building design
Geraint John
Butterworth Heinemann, London, 1992

Landscape, New Concepts in Architecture & Design
Meisei Publications, 1996

INSIDE OUTSIDE Between Architecture and Landscape
Anita Berrizbeita and Linda Pollak
Rockport Publishers, Gloucester, Massachusetts

Relating architecture to landscape
Jan Birksted
Routledge, 1999

Environ(ne)ment
manières d'agir pour demain / approaches for tomorrow
Gilles Clément, Philippe Rahm
Skira Editore S.p.A. Milaan, 2006

Earth-sheltered houses: how to build an affordable underground home
Rob Roy
New Society Publishers, Gabriola Island, 2006

Documenten:

The FISA Manual for Rowing Championships

2011 World Rowing Championships Bid Documents

FISA Rule Book

normen en richtlijnen voor roeiaccommodaties, mei 2005, KNRB

Tijdschriften:

RIBA Journal, dec. 1999

Architecture, juli 2002

Architecture, april 1999

Architecture and Urbanism, maart 2004

Architectural Record, jan. 2000

Internetpagina's:

www.fisa.com

www.amsterdam.nl

www.amsterdamsebos.nl

www.knrb.nl

www.beltraline.com

www.nocnsf.nl